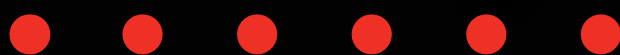

1/2015

SVET a my

ISSN 1338-6301

**Kam vedie
násilie
v mene viery**

**V4 PRES
v druhom polčase**

**Ako ďalej
v AFGANISTANE?**

Nebojme sa SSR!

**Phishing:
nebezpečné rybárčenie**

2015: Európsky rok rozvoja

Radikalizmus, extrémizmus, terorizmus

Logo SK PRES 2016 navrhne verejnosť

Lotyšské euromince aj v našich peňaženkách

Moderní v Budapešti

Nebezpečný phishing

Obsah

3 MINISTER M. LAJČÁK: NEBOJME SA SSR

4 CHARLIE HEBDO: VEĽA OTÁZOK A MÁLO ODPOVEDÍ

9 LIST Z PARÍŽA

10 STUPŇOVANIE FENÓMENU EXTRÉMIZMU

12 SK V4 PRES V DRUHOM POLČASE

14 AKO ĎALEJ V AFGANISTANE?

16 MIESTO PRE DVOCH: EURÓPSKY ROZVOJOVÝ ROK
Rozhovor s generálnym riaditeľom Sekcie medzinárodných organizácií, rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci Romanom Bužekom a riaditeľom odboru rozvojovej a humanitárnej pomoci Petrom Hulényim

18 LOGO SK PRES 2016 V RUKÁCH VEREJNOSTI

20 ZAUJALO NÁS V KONZULÁRNEJ PRAXI

22 PREDSEDÁME RADE GUVERNÉROV MAAE
Rozhovor s predsedníčkou Rady guvernérov MAAE a predsedníčkou Úradu jadrového dozoru SR Martou Žiakovou

23 ÚSPECHY SLOVENSKEJ DIPLOMACIE

24 SLOVENSKÍ ODBORNÍCI VO SVETOVEJ DIPLOMACII: JOZEF TOMKA

26 PREDSTAVUJEME SLOVENSKÉ INŠTITÚTY: BUDAPEŠŤ

28 SERIÁL: PREDSTAVUJEME EUROMINCE – LOTYŠSKO

30 DIPLOMATICKÝ SLOVNÍK: D

32 SERIÁL: NEBEZPEČENSTVO V IT PRIESTORE
Phishing

33 SVET SLOVENSKEJ DIPLOMACIE
Čo všetko nám utkveto v pamäti v prvom štvrtroku 2015

NA OBÁLKE: Obyčajný terorizmus. Foto: Shutterstock.

Tak, ako väčšina moreplavcov len zriedka uvidí viac ako jednu šestinu ľadovca vytŕčajúcu nad hladinou, rovnako aj niektoré témy v zahraničnej politike zostanú pre väčšinu ľudí ukryté v záplave aktualít z ozbrojených konfliktov, katastrof, rozpadu spojeníctiev a vytvárania nových. Napriek tomu sa mnohé z menej viditeľných tém vinú naprieč kontinentmi, štátmi, vývojom v nich i dejinnými súvislosťami. Typickým príkladom je reforma bezpečnostného sektora (Security Sector Reform – SSR), ktorá v najjednoduchšej definícii označuje reformu alebo budovanie efektívnych a finančne dostupných bezpečnostných a justičných štruktúr, podriadených vláde zákona a rešpektujúcich ľudské práva s poznaním, že fungujúce bezpečnostné zložky a justícia majú priamy a zásadný vplyv na všetky ostatné reformy (ekonomické, spoločenské i demokratizačné).

Nebojme sa SSR

Všade tam, kde poľnohospodári nemôžu pestovať plodiny a farmári chovať zvieratá, pretože dobytok a úrodu kradnú ozbrojené bandy priamo na farmách, alebo cestou na trh.

Tam, kde dievčatá v strachu pred únosom či znásilnením radšej zostanú doma, než by mali ísť do školy.

Tam, kde si zahraniční investori rozmyslia umiestniť svoj kapitál, pretože v krajine prebiehajú boje, nefunguje moc zákona a ich investície – či dokonca životy – by mohli byť ohrozené.

Tam, kde humanitárna pomoc nemôže byť distribuovaná adresátom, pretože ju hneď pri vykládke alebo po ceste rozkradnú ozbrojenci a korupčníci.

Všade tam je nevyhnutná reforma bezpečnostného sektora.

ÚSPEŠNÝ PRÍBEH SLOVENSKA

Myšlienky reformy bezpečnostného sektora sme vniesli na svetové fóra pred ôsmimi rokmi, keď sme si ju vybrali za jednu z nosných tém nášho predsedníctva v Bezpečnostnej rade OSN. Viedlo nás k tomu poznanie o neschopnosti mnohých štátov poskytnúť vlastným obyvateľom základný pocit bezpečnosti, zabrániť krviprelievaniu, odvrátiť opätovný pád do špirály konfliktov a následnú destabilizáciu celého regiónu.

Nejeden čitateľ si teraz vraví: čo chce Slovensko mudrovať, poučovať a mentorovať, keď sami máme doma problémy s korupciou a súdnymi priet'ahmi? Áno, problémy tu sú, a otvorene o nich treba hovoriť, riešiť ich. Našu vlastnú transformačnú skúsenosť so zmenou režimu po roku 1989 však dnes vo svete vyzdvihujú ako úspešný príbeh, na ktorého začiatku sme sa pustili do reformy armády, polície aj tajných služieb a dostali sme ich pod demokratickú civilnú kontrolu. K čomu to vedie, ak sa armáda a silové zložky v štáte chopia moci, je príkladov v histórii aj súčasnosti dost.

V TÉME SSR MÁME POSTAVENIE LÍDRA

V OSN si Slovensko v tejto téme vybudovalo autoritu a postavenie lídra: sme spolupredseda Skupiny priateľov SSR, ktorú sme v roku 2007 založili, a podobnú skupinu vedieme aj na pôde OBSE. Spolu so Švajčiarskom sme v júli 2014 zorganizovali vo Viedni konferenciu o možnostiach spolupráce OSN a OBSE v oblasti SSR; spoluorganizovali sme niekoľko úspešných medzinárodných podujatí na vysokej úrovni o rozvoji regionálnych prístupov v prepojení na SSR (Kapské Mesto, Jakarta, Buenos Aires, Nairobi); téme sme venovali špeciálny panel počas konferencie GLOBSEC 2014 s účasťou predstaviteľov OSN, EÚ, OBSE a Africkej únie. V novembri som spolupredsedal v etiópскеj Addis Abebe Africkému fóru o SSR, ktoré sme pripravili spolu s Africkou úniou; vo februári zase zasadnutiu Skupiny priateľov SSR v sídle OSN v New Yorku.

Vo všeobecnosti sa pod „bezpečnostným sektorom“ rozumie armáda, polícia, nápravno-výchovné inštitúcie, spravodajské služby, ochrana hraníc, colná správa, prokuratúra a súdnictvo. Bezpečnostný sektor zahŕňa

SSR označuje reformu alebo budovanie efektívnych a finančne dostupných bezpečnostných a justičných štruktúr, podriadených vláde zákona a rešpektujúcich ľudské práva.

aj neštátnych bezpečnostných aktérov (súkromné bezpečnostné služby), ako aj subjekty, ktoré tvoria bezpečnostnú legislatívu a na bezpečnostné orgány dohliadajú, ako napríklad parlamentné výbory a ministerstvá, ale aj prvky občianskej spoločnosti, sledujúce činnosť bezpečnostného sektora (mimovládne organizácie, médiá, záujmové združenia).

PONÚKAME SKÚSENOSTI – ŠTÁTY SA ROZHODUJÚ SAMY

Dnes však nejstvie jeden reformný model, ktorý by bolo možné aplikovať univerzálne: podmienky v každom štáte sú špecifické, mix jednotlivých silových zložiek viac-menej unikátny. Preto pri SSR musí bezvýhradne platiť princíp dobrovoľnosti a „vlastníctva“ (t.j. stotožnenia sa širokého politického spektra a občianskej spoločnosti štátu s modelom reforiem, ktorý vychádza zo špecifik tej-kto-rej krajiny), kde kľúčové rozhodnutia majú v rukách politickí lídri štátu – to oni musia uskutočniť zmeny a investovať prostriedky do reformy, angažovať mimovládny sektor a získať podporu verejnosti; my len ponúkame náš know-how, naše skúsenosti. Tak ako v Srbsku, Čiernej Hore či Bosne a Hercegovine, a ako to ponúkame Ukrajine a Moldavsku: asistenciou pri výcviku miestnych bezpečnostných síl, polície, pri manažmente kontroly a ochrany hraníc, pri transfere skúseností.

Zmysluplosť takejto pomoci je nespochybniteľná: ak už máme, že ekonomická a sociálna neistota, kombinovaná s podvyživenosťou ekonomiky a strachom o budúcnosť plodí zúfalosť, bezvýchodiskosť a následne násilie, potom je našou povinnosťou urobiť všetko pre to, aby sme predišli konfliktom. SSR je beh na dlhé trate, zmeny sa rodia pomaly a postupne. Vnímajme však efektívny a občianskou spoločnosťou kontrolovaný bezpečnostný sektor ako nástroj udržiavania mieru, ako prostriedok nielen na vyrovnávanie nerovnováhy minulosti, ale aj ako jednu z odpovedí na bezpečnostné výzvy budúcnosti, vrátane biedy, nezamestnanosti, kriminality či konfliktov.

Slovensko chce v tomto smere urobiť maximum.

Miroslav Lajčák

Charlie Hebdo: veľa otázok, málo odpovedí

Zabíjanie v mene viery a „pomstzenie“ Proroka za „urážky“ – je vôbec možné ospravedlniť dosiahnutie akéhokoľvek cieľa prostriedkami teroru?

V našej spoločnosti určite nie. Ale potom prečo sa to stalo a čo zlyhalo? Ide o stret kultúr a náboženskú netoleranciu, alebo je na vine sociálna nespravodlivosť, majetkové rozdiely a nízka možnosť spoločenského uplatnenia? Zlyhala podpora multikulturalizmu a pozitívnej diskriminácie menšinových kultúr, alebo práve táto politika vytvorila vylúčené komunity, ktoré sa nedokázali keď už nie asimilovať, tak aspoň prispôsobiť každodennému životu a bežným normám väčšinovej spoločnosti? A čo azylová a prístahovalecká politika EÚ?

Samozrejme, nemáme na mysli len súčasnosť, keď Európa pôsobí ako lákadlo a synonymum bohatého a spokojného života, ale aj historické dedičstvo koloniálnej éry. Nie sú niektoré opatrenia, prijímané dotknutými štátmi, len vykupovaním vlastného (zlého) svedomia? Príliš mnoho otázok, málo odpovedí, a zrejme, nie je ani našou ambíciou ich na tomto mieste dokonale rozobrať. No isté odpovede a návrhy na riešenie inštitucionálneho a praktického charakteru je možné si bližšie predstaviť. Budeme pritom vychádzať zo základného predpokladu, že terorizmu ako asymetrickej hrozbe nemôže žiadny štát čeliť samostatne. Prinášame zjednodušený prehľad toho, čo robia v boji proti terorizmu štáty sveta prostredníctvom Organizácie Spojených národov, Európskej únie ako jednej z najmocnejších regionálnych entít a Slovensko na svojej národnej úrovni.

BOJ PROTI TERORIZMU NA PÔDE OSN

Na globálnej úrovni bola téma terorizmu diskutovaná už najmenej od roku 1934, keď si Spoločnosť národov ako predchodca dnešnej najuniverzálnejšej organizácie OSN uvedomila potrebu širšieho dialógu a v roku 1937 prijala Dohovor o predchádzaní a trestaní terorizmu, ktorý však nikdy nenadobudol platnosť. Na rokovacích stoloch v súčasnej OSN sa problematika terorizmu opäť dostala v 60. rokoch. Postupným prijatím 14 dohovorov vytvorila úpravu vybraných oblastí, avšak vzhľadom na široký záber problematiky komplexný dohovor OSN o terorizme doteraz nebol prijatý.

ÚTOK NA DVOJČIKY PRINESOL PRELOM

Zásadný prelom nastal po udalostiach z 11. septembra 2001, dátume, predstavujúcom oficiálny začiatok politiky vojny s terorizmom. Protitero-

ristická rezolúcia BR OSN č. 1373 (2001) sa stala univerzálnym svetovým nástrojom: vyzdvihla prevenciu ako hlavnú úlohu boja proti terorizmu prostredníctvom trestania jeho plánovania, prípravy, financovania alebo podpory. Štátom stanovila povinnosť neposkytnúť teroristom útočisko a zaviazala ich zmraziť všetky finančné prostriedky, patriace osobám spojeným s medzinárodným terorizmom. Na monitorovanie plnenia tejto rezolúcie zriadila Protiteroristický výbor (CTC), ktorého členmi sú všetci členovia Bezpečnostnej rady OSN.

Teroristické útoky v Madride v roku 2004 opäť akcelerovali úsilie medzinárodného spoločenstva efektívne bojovať proti terorizmu na globálnej úrovni. Výsledkom bolo prijatie Stratégie OSN v boji proti terorizmu, ktorá poukázala na potrebu riešiť problém na národnej a nadnárodnej úrovni v spolupráci so špecializovanými agentúrami a organizáciami systému OSN, ako napríklad Osobitná jednotka pre implementáciu protiteroristickej stratégie OSN (CITTF), už spomínaný CTC, Úrad OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC), Medzinárodný menový fond (IMF), Svetová banka (WB), Organizácia pre zákaz chemických zbraní (OPCW), Svetová zdravotnícka organizácia (WHO), alebo Medzinárodná námorná organizácia (IMO).

FENOMÉN ZAHRANIČNÝCH BOJOVNÍKOV

Nový rozmer boja proti terorizmu priniesol fenomén zahraničných bojovníkov. V septembri 2014 boli rezolúciou BR OSN 2178 prijaté opatrenia na zabránenie cestovania osobám, ktoré sú odhodlané zapojiť sa do teroristických činov, a ktoré sú spojené predovšetkým so skupinami ako Islamský štát, Front Al-Nusra, či jednotlivými odnožami Al-Káidy. Rezolúcia poukazuje na nutnosť zamedziť radikalizácii, propagande a náborom, organizovaným militantnými skupinami, ktoré sa uskutočňujú na sociálnych sieťach a iných komunikačných kanáloch.

Nedávne útoky na viacerých miestach v Európe len zdôrazňujú akútnu potrebu jednoznačne zastaviť vojenskú a ideologickú expanziu extrémistických skupín a na nich napojených zahraničných bojovníkov. Avšak príliš reštriktívne a neuvážené opatrenia môžu pôsobiť kontraproduktívne a v podstate obmedziť základné ľudské práva, ktoré sa snažíme chrániť práve bojom proti terorizmu.

Zlyhala podpora
multikulturalizmu
a pozitívnej diskriminácie
menšinových kultúr, alebo
práve táto politika vytvorila
vylúčené komunity, ktoré
sa nedokázali keď už nie
asimilovať, tak aspoň
prispôsobiť každodennému
životu a bežným
normám väčšinovej
spoločnosti? A čo azylová
a prístahovalecká politika
EÚ?

**Nedávne útoky na
viacerých miestach
v Európe len zdôrazňujú
akútnu potrebu
jednoznačne zastaviť
vojenskú a ideologickú
expansionu extrémistických
skupín a na nich
napojených zahraničných
bojovníkov.**

V EURÓPE TO ZAČAL ČIERNY SEPTEMBER

Rôzne európske teroristické organizácie roky sužovali alebo dodnes sužujú niektoré krajiny EÚ, napríklad Írska republikánska armáda (IRA), baskická ETA, nemecké a talianske Červené brigády a ďalšie. Teroristický útok na výpravu športovcov Izraela na XX. letných olympijských hrách v Mníchove v roku 1972, ktorý spáchala palestínska teroristická skupina Čierny september, môžeme považovať za začiatok éry teroristických aktov, ktorých sa v európskych krajinách dopustili mimoeurópske teroristické skupiny. K posledným patria teroristické útoky v Paríži z januára a úplne najnovšie v Kodani z februára t.r.

EÚ ZLAĐUJE MEDZINÁRODNÚ SPOLUPRÁCU

Terorizmus je v súčasnosti jednou z najväčších hrozieb pre bezpečnosť, slobodu a hodnoty EÚ a jej občanov. Preto cieľom činnosti EÚ je poskytovať primeranú a cieleňú odpoveď tomuto javu: vyvíjať úsilie na predchádzanie teroristickým útokom, chrániť infraštruktúru a občanov, a riešiť príčiny, zdroje a kapacity terorizmu. V záujme toho koordinuje činnosť medzi agentúrami na presadzovanie práva, medzi súdnymi orgánmi v EÚ a zosúlaďuje medzinárodnú spoluprácu, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie účinnosti boja proti tomuto nadnárodnému fenoménu.

V dôsledku teroristických útokov v USA (2001), Madride (2004) a Londýne (2005) EÚ prijala viaceré dokumenty: Stratégiu boja proti terorizmu, nadväzujúci Akčný plán EÚ pre boj

proti terorizmu, Stratégiu boja proti radikalizácii a náboru, európsky Akčný plán pre boj proti radikalizácii a náboru a ďalšie. Cieľom Tamperskeho programu (1999-2004), Haagskeho programu (2004-2009) a Štokholmského programu (2009-2014) bolo zintenzívnenie spolupráce v oblasti rezortov vnútra a spravodlivosti na celoeurópskej úrovni a vytvorenie spoločnej prístupovej politiky, spolu s prevenciou terorizmu.

INTERNET V SLUŽBÁCH TERORIZMU

Je potrebné zdôrazniť, že boj EÚ proti terorizmu nie je bojom proti islamu, ale úsilím zaistiť bezpečnosť občanov EÚ. Odpor proti súčasnému režimu medzinárodných vzťahov a kult násilia posilňuje globálnu solidaritu islamských organizácií a ich pragmatické aliancie s ďalšími teroristickými skupinami. Vodcovia teroristických organizácií Al-Káida na Islamskom Maghrebe (AQIM), Al-Káida na Arabskom polostrove (AQAP) a Al-Káida úzke vedenie (AQSL) sa vytrvalo usilujú vykonať spektakulárny teroristický útok s vysokým počtom obetí. Teroristická hrozba v Európe je ďalej podmienená vojnovými konfliktmi, nestabilnými politickými režimami a medzinárodnou prítomnosťou vojenských jednotiek členských štátov EÚ v krajinách ako Afganistan, Irak, Somálsko, Jemen. Islamský terorizmus sa často šíri a podporuje cestou nadnárodných kontaktov medzi osobami s pobytom v EÚ a v iných oblastiach sveta. Rovnako občania EÚ, ktorí cestovali do oblastí

konfliktov, alebo navštívili teroristické výcvikové tábory, môžu po návrate predstavovať vážne bezpečnostné riziko pre krajiny EÚ.

Internet a sociálne siete sa stali prostriedkom takmer anonymnej komunikácie, výmeny informácií a šírenia propagandy, organizovania kampaní, ale aj zbierania informácií o cieľoch útokov, prihlásenia sa k zodpovednosti za teroristické útoky, ako aj navádzania na členstvo v teroristických skupinách.

SLOVENSKU TERORIZMUS ZATIAĽ NEHROZÍ

Slovensko, na rozdiel od niektorých krajín EÚ ako Francúzsko, Belgicko, Holandsko alebo Nemecko, nemusí čeliť fenoménu, zásadným spôsobom ovplyvňujúcim jeho bezpečnostnú realitu, ako sú napríklad integrácia citlivých skupín imigrantov najmä z moslimskej časti sveta, či tendencia určitej časti populácie stať sa zahraničnými bojovníkmi. Na druhej strane jestvujú iné špecifiká, určujúce jeho bezpečnostné priority. Jednou z nich je hranica s Ukrajinou. Je síce krátkou, avšak vonkajšou hranicou EÚ. Vyžaduje si to nutnosť sprísnenej ochrany a zavádzanie striktnějších opatrení na zamedzenie nelegálneho vstupu osobám a tovarom na Slovensko a do schengenského priestoru.

NA UKRAJINE BOJUJÚ AJ SLOVÁCI

Je len prirodzené, že nad rámec spoločných bezpečnostných výziev členských krajín EÚ, súvisiacich s voľným pohybom osôb v schengenskom priestore, radikalizáciou populácie, citlivej na teroristickú propagandu, návratu zahraničných bojovníkov do domovského štátu a s tým spojeného rizika izolovaných teroristických aktivít, je z pohľadu bezpečnosti SR aktuálne dôležitá bezprostredná blízkosť vojenského konfliktu vo východných oblastiach Ukrajiny. Slovenskí dobrovoľníci prejavujú záujem o participáciu na bojoch na strane proruských separatistov, ale tiež na strane ukrajinskej armády. Aj keď ich motivácia sa odlišuje od tej, ktorú demonštrujú islamskí zahraniční

bojovníci, smerujúci zo západoeurópskych krajín do konfliktných oblastí, napriek tomu získavajú priame skúsenosti v boji, prístup k zbraňam a sú pod nesmiernym psychickým tlakom. Z týchto dôvodov SR nazerá na problematiku zahraničných bojovníkov komplexne, nevynímajúc sledovanie problematiky slovenských dobrovoľníkov, aktívnych na východe Ukrajiny, v snahe eliminovať prípadné bezpečnostné riziká po ich návrate domov.

PREVENCIA JE VECOU KAŽDÉHO

Bezpečnostné riziká rôzneho druhu kontinuálne analyzujú a vyhodnocujú príslušné inštitúcie. Na Slovensku platí prvý, t.j. najnižší stupeň teroristického ohrozenia. V praxi to znamená, že sa nevyškutujú žiadne informácie o teroristickom ohrození zo zahraničia namierenom voči SR, jej občanom, alebo jej záujmom. Domáci či zahraničný terorizmus sa teda zatiaľ na Slovensku neprejavil, riziká ich prejavu zostávajú nízke, napriek tomu boj proti terorizmu je komplexnou a trvalou prioritou vlády SR. Kým po bezpečnostnej stránke je táto problematika najmä v kompetencii Ministerstva vnútra SR a spravodajských služieb, aj iné rezorty disponujú signálmi, bez zdieľania ktorých by boj proti terorizmu nemohol byť efektívny. Napríklad v prípade MZVaEZ SR ide nielen o politické hodnotenia medzinárodných či bilaterálnych záväzkov, o rokovania na úrovni EÚ či OSN, ale aj o praktické záležitosti, týkajúce sa žiadostí o vydávanie víz napríklad občanom pochádzajúcim z rizikových krajín a prípadné incidenty, ktoré zachytila sieť zastupiteľských úradov SR vo svete.

Základným komplexným programovým dokumentom, ktorý zahŕňa a organizuje prácu všetkých relevantných rezortov, je Národný akčný plán boja proti terorizmu (NAP), ktorý je priebežne revidovaný v závislosti od vývoja medzinárodnej a domácej bezpečnostnej situácie. Ďalej od vývoja a implementácie právnych nástrojov a protiteroristických opatrení nadnárodných a národných

- Slovenskí dobrovoľníci
- prejavujú záujem
- o participáciu na bojoch
- na strane proruských
- separatistov, ale tiež
- na strane ukrajinskej
- armády.

**Jedným z konkrétnych
výsledkov
implementácie NAP
je založenie Národného
bezpečnostného
a analytického centra
(NBAC), ktoré na
Slovensku pracuje od
roku 2013 a aktívne
spolupracuje aj so
zahraničnými partnermi.**

• Ilustračné fotografie:
shutterstock.com.

orgánov (bilaterálne a multilaterálne zmluvy, rezolúcie BR OSN, nariadenia a rámcové rozhodnutia orgánov EÚ, výnosy medzinárodných inštitúcií i konkrétnych štátov, v ktorých sú vyhlasované sankcie voči osobám a skupinám podozrivým z terorizmu a z podpory terorizmu). Aktuálne sa pripravuje jeho štvrtá revízia na roky 2015 – 2018.

VZNIK NBAC

Jedným z konkrétnych výsledkov implementácie NAP je založenie Národného bezpečnostného a analytického centra (NBAC), ktoré na Slovensku pracuje od roku 2013 a aktívne spolupracuje aj so zahraničnými partnermi. Centrum vyplnilo existujúcu medzeru v bezpečnostnom systéme SR a na jeho práci sa aktívne podieľa aj rezort diplomacie. Ide o viacrezortné spoločné analytické, komunikačné a kooperačné pracovisko s celoštátnou pôsobnosťou pre oblasť bezpečnostných hrozieb, ktoré je začlenené do štruktúry Slovenskej informačnej služby. Výsledné správy NBAC sú základom pre ďalšie rozhodovanie pri posudzovaní miery teroristickej hrozby a navrhovaní zmeny stupňa teroristického ohrozenia.

V nadväznosti na prácu NBAC a s cieľom lepšej organizácie a koordinácie činnosti rezortov a úradov najviac zapojených do boja proti terorizmu, sa pod záštitou NAP pravidelne stretáva na národnej úrovni aj medzirezortná Expertná skupina na koordináciu výmeny a analýzu informácií a spoluprácu v oblasti boja proti terorizmu. Na najvyššom stupni vytvárania a realizácie bezpečnostného systému SR, vrátane boja proti terorizmu, stojí Bezpečnostná rada SR, poradný orgán vlády SR, ktorý vyhodnocuje bezpečnostnú situáciu na Slovensku a vo svete a pripravuje pre vládu návrhy opatrení na zachovávanie bezpečnosti SR, na predchádzanie krízovým situáciám a na riešenia vzniknutej krízovej situácie.

*Prípravili: Karol Mistrik, Martina Vlkovičová,
Oleg Havaši, Simona Chytilová.*

Pišem z Paríža, mesta svetiel na brehu Seiny, ktoré asi netreba osobitne predstavovať. Hoci tradične začiatkom nového roka Paríž žije ešte dozvukmi osláv, tentoraz bola situácia dramaticky odlišná. Parížania a celé Francúzsko bolo náhle konfrontované s doteraz nepoznaným brutálnym terorom a zabíjaním. Vraždenie

v redakcii časopisu Charlie Hebdo a v kóšer supermarketu bolo šokom pre otvorenú a liberálnu francúzsku spoločnosť. Reakciou na teror boli spontánne prejavy solidarity,

spolupatričnosti, tolerance a odmietania násilia, ktoré vyvrcholili

vyššie miliónovým pokojným pochodom v uliciach Paríža, podporovaným v celom Francúzsku zhromaždeniami ľudí v iných mestách.

Na prežitú hrôzu spontánne zareagovali nielen Francúzi, ale k manifestácii sa iniciatívne rozhodli pripojiť aj európski a svetoví lídri. Bolo naozaj veľmi netradičné vidieť kráčať vedľa seba politikov s často antagonistickými postojmi. Aj slovenský premiér Robert Fico svojou účasťou v mene celej našej krajiny vyjadril solidaritu a spolupatričnosť. So zimomriavkami po tele som aj ja prežíval pochod v elektrizujúcej atmosfére miliónového davu, nabitého pozitívnou energiou.

Samozrejme, život v meste sa po tragických udalostiach vrátil do svojich obvyklých koľají, v uliciach stretávate množstvo turistov, nechýbajú medzi nimi ani Slováci, kaviarničky a reštaurácie sú opäť plné. Na druhej strane si však treba zvyknúť na ešte viac ozbrojených vojenských hliadok, najmä pri historických monumentoch, na stanicích či v metre, alebo na kontroly tašiek pri vstupe do veľkých obchodných domov. Nezdá sa však, že by Parížania a návštevníci mesta mali s touto „novinkou“ väčší problém.

Po celý rok sa vo Francúzsku snažíme v spolupráci s našimi partnermi o čo najširšiu a najpestrejšiu prezentáciu Slovenska tak v politickej, ako aj ekonomickej a kultúrnej oblasti. Ako zaznelo aj počas prvej oficiálnej návštevy francúzskeho prezidenta na Slovensku v roku 2013, naše bilaterálne vzťahy majú solídnu historickú základňu. Vlni, v roku 70. výročia SNP, som pri prezentácii výstavy o účasti Francúzov v povstaní, kde sa o svoje zážitky podelil aj jeden z posledných žijúcich účastníkov, obdivoval a ocenil, s akým nefalšovaným záujmom a zvedavosťou reagovali návštevníci v Lyone, Grenobli, či následne v Paríži, keď väčšina z nich objavila absolútne novú kapitolu našej spoločnej histórie.

List z Paríža

Francúzsko bolo tiež krajinou, ktorá prijala viaceré vlny emigrácie Slovákov, utekajúcich či už pred politickou neslobodou, alebo hľadajúcich lepšie ekonomické podmienky pre život. Každý rok spolu s našimi francúzskymi a českými partnermi organizujeme spomienkové podujatia na miestach, kde naši rodáci položili svoje životy za novú vlasť v oboch svetových vojnách, ako o tom svedčia pamätníky v Neuville-Saint-Vaast, Darney, Cernay, Vouziers, Agde, Cognacu či Bayonne.

V súčasnosti je Francúzsko jedným z našich najvýznamnejších ekonomických a obchodných partnerov. Aspoň jeden príklad: s potešením a rád pripomínam svojim francúzskym partnerom, že model ich obľúbeného auta C3 Picasso schádza z výrobných línií v Trnave, ktoré sú tu známe vysokou kvalitou práce. S televízormi vyrobenými na Slovensku sa môžete stretnúť v každom špecializovanom francúzskom obchode.

Už tradične sme minulý rok zakončili v poradí jedenástym slovenským vianočným koncertom v parížskom kostole St. Madeleine, ktorý má skvelú reputáciu. Nedávno tam vysvätili kaplnku sv. Cyrila a Metoda, kde sa konajú pravidelné slovenské omše a s nimi je spojená už 62-ročná existencia Slovenskej katolíckej misie vo Francúzsku. Vystúpenie speváckeho zboru Lúčnice s pestrým programom adventných, vianočných a hymnických piesní dvíhalo zo sedadiel vyše tisícú návštevníkov v nádhernom chrámovom priestore, ktorí si opakovaným aplauzom „vynútili“ prídavky a odmenili vystupujúcich záverečným standing ovation. Po emóciami nabitom koncerte pozvaní hostia ochutnali typickú slovenskú vianočnú kapustnicu a ďalšie špeciality, pripravené našim veľvyslanectvom a Slovenskou katolíckou misiou.

Na marcovom Medzinárodnom salóne kraslíc v Compiègne, na ktorom vystavovalo vyše štyridsať umeleckých združení z európskych krajín, slovenská expozícia získala významné ocenenie „Cena agentúry cestovného ruchu mesta Compiègne na rok 2015“. Asociácia „Deti Dunaja“ v spolupráci so Slovenským inštitútom v Paríži už po piaty raz prezentovali zdobenie kraslíc, ktorých rozmanité spôsoby predviedla slovenská umelkyňa Tatiana Čisáriková.

Na záver mi dovoľte, tak ako je aj vo Francúzsku zvykom, zaželať časopisu a jeho čitateľom pokojné prežitie veľkonočných sviatkov.

Marek Eštok, veľvyslanec SR vo Francúzsku

- Pohľad na Paríž.
- Spomienka na obeť útoku v časopise Charlie Hebdo.
- Z vianočného vystúpenia Lúčnice v parížskom kostole St. Madeleine.
- Dobré meno Slovenska šíri vo Francúzsku aj cyklista Peter Sagan.
- Na snímke pri odovzdávaní zeleného trička v Paríži s veľvyslancom Marekom Eštokom.

Incidenty v európskych krajinách dávali už predtým tušiť, že radikalizmus a extrémizmus predstavujú latentnú hrozbu. Netýkali sa hneď tzv. cudzích bojovníkov v Sýrii a Iraku, ale trestných činov – Breivikovej masakry v Nórsku (2011), či sérií neonacistických útokov na Turkov v Nemecku (2000 a 2007).

Stupňovanie fenoménu

Hoci oficiálne nevykazujeme slovenských „cudzích“ bojovníkov na Blízkom východe, na Slovensku existuje zhoda naprieč politickým spektrom, že terorizmus a radikalizmus sú v schengenskom priestore bezpečnostnými hrozbami aj pre nás. Boj proti nim sa tak stáva jednou z našich najvyšších priorit. Až vyvraždenie redakcie satirického časopisu Charlie Hebdo a útok na kôšer supermarket v Paríži však umožnili uvedomiť si, takmer v priamom prenose, plný rozsah a nový rozmer tohto nebezpečenstva. Radikalizmus, extrémizmus, terorizmus – ide o stupňovanie jedného fenoménu?

GLOBÁLNA VOJNA PROTI TERORIZMU NATERAZ ZLYHALA

Ostatné akcie islamistických teroristov chápeme ako priamy útok proti základným pilierom demokracie – proti slobode prejavu a tolerancii. Na jednej strane sme si vedomí, že deliaca čiara medzi slobodou prejavu a podnecovaním je veľmi delikátna, na druhej strane musí byť bez pochybnosti jasné, že túto deliacu čiaru nebudú určovať a definovať teroristi! My sami musíme nájsť rovnováhu, potlačiť podnecovanie a zachovať rešpekt k náboženskému cíteniu.

Aby sme mohli proti niečomu bojovať, musíme to najprv poznať. Situácia oživuje neúspešnú globálnu vojnu proti terorizmu (Global War on Terrorism – GWOT), ktorú autokrati úspešne používali v minulosti ako ospravedlnenie pre domáce represie. Dá sa však bojovať proti taktike?

Problém má aj filozofický rozmer – konfrontácia so zlom sa podpisuje aj na nás. Dá sa použiť Nietzscheho prirovnanie o pozeraní sa do priepasti, ktorá sa zároveň pozerá na nás... Mali by sme sa poučiť. Unáhlené a obmedzujúce rozhodnutia by mohli obmedziť slobody a ľudské práva – čiže hodnoty, ktoré chceme chrániť a na ktoré teroristi útočia. Môžu tiež stigmatizovať a následne radikalizovať určité etnické, sociálne či náboženské skupiny.

OTVORENÝ LIST 126 ISLAMSKÝCH ULAMOV

Najjednoduchšie je označiť za vinníka islam a vyliat' s vaničkou aj dieťa. Brutálne podrezávanie a upaľovanie však uráža všetkých slušných moslimov. Vyjadrilo sa tak aj 126 učencov – ulamov, najvyšších islamských autorít, v otvorenom liste samozvanému „kalifovi“ tzv. Islamského štátu Abú Bakrovi al-Bagdádímu. Vymenovali 24 bodov jeho protiislamského postupu, medzi nimi napríklad zabíjanie nevinných ľudí, násilné nútenie ku konverzii a vytrhávajúce veršy – súr koránu z kontextu, aj vďaka chabej znalosti arabčiny u mnohých jeho prívržencov. Je paradoxné, že niektorí európski „cudzí“ bojovníci si dokonca pred odletom do regiónu museli kúpiť príručku islamu „pre blbých“ (Islam for Dummies), asi aby sa vedeli aspoň pomodliť...

Liga arabských štátov jasne potvrdila, že arabské krajiny odmietajú terorizmus páchaný v mene islamu. Egyptský prezident vydal odvážnu výzvu dovnútra islamského spoločenstva. Chcú bojovať proti tejto spoločnej hrozbe, lebo obeť teroristických útokov sú vo väčšine prípadov práve moslimovia. Zdôrazňujú potrebu aliancie a dialógu. Nemáme tu

zápas civilizácií, ale zápas vo vnútri civilizácií! Podľa viacerých analýz tzv. Islamský štát nakoniec utrpí porážku – buď z dôvodu vnútorných pnutí, alebo ju zapríčini vnútorná opozícia islamskej populácie. Akcie a spolupráca s arabskými a islamskými krajinami majú preto zásadný význam.

Je zrejme, že teroristi, skrývajúci sa za islam, sú iba jedinci, ktorí zneužívajú náboženstvo na ospravedlnenie svojich patologických sklonov, či extrémnych a okrajových politických cieľov. Nepoznajú islam v celej jeho šírke a asi by sa dostali do pomykova, keby mali vymenovať štyri hlavné školy jurisprudencie „svojho“ náboženstva a zaradiť sa do nich.

DEMOKRACIA SA NEDÁ PRESÁDZAŤ AKO STROM

Dost' však teológie. Islam, či iné náboženstvá, nedokážu samy osebe vysvetliť problematiku extrémizmu a radikalizmu. Tá sa vzťahuje aj k fenoménom globalizácie a migrácie. Nie je to teda náboženský problém, tobôž nie iba problém islamu. Extrémizmus a radikalizmus môžu mať istý súvis so zneužívaním náboženstva, ale s väzbou na zložitosti globálnej spoločnosti. Mnohí jej nerozumejú a sú z to nešťastní a zmätení. Chceli by byť regulárnou súčasťou sveta okolo nich, ale nevedia ako. Zmätenie identity a hodnôt, ťažkosti sociálnej inklúzie a zlyhanie konceptu multikulturalizmu tiež spôsobujú, že „stratené deti Západu vedú vojnu proti Západu v mene islamu, o ktorom vedia len veľmi málo.

Problematickú situáciu ďalej vyhroutil aj hospodárska kríza a minulé politické chyby v regióne. Aj v ich dôsledku dochádza k fragmentácii štátov (hovoriť sa o konci Sykes-Picotovej dohody!) a rastúcemu významu neštátnych subjektov. Konflikty medzi sunnitmi a šiitmi využívajú regionálne mocnosti, aby posilnili svoje ambície. V Izraeli sa odohráva nebezpečný zápas, spochybňujúci dvojštátne riešenie, ktorý pozorne sleduje celý svet.

Niektoré krajiny v rámci politickej korektnosti podcenili miestne realie a ich kroky vzbudili podozrenie arabskej ulice zo sprisahania. Euroamerické chápanie liberálnej demokracie a ľudských práv sa nedá do regiónu jednoducho preniesť a aplikovať. Nedá sa očakávať, že demokratické reformy by mohli zakoreniť a dať úrodu po niekoľkých mesiacoch. Demokracia a ľudské práva majú šancu aj na Blízkom a Strednom

východe, aj v severnej Afrike, ale potrebujú čas. Demokracia nie je „unisex“ výrobok, má svoje varianty a potrebuje dospieť. Aj v Európskej únii sa líši, v závislosti na rôznych okolnostiach.

NEZATVÁRAŤ DVERE DO INÝCH KULTÚR

Niektorá má hotové riešenie v podobe vyvetrania a zatvorenia dverí. Nemôžeme však zatvárať dvere do iných kultúr. To by bol koniec Európy a jej vskutku bohatého kultúrneho dedičstva. Nemôžeme zatvárať dvere ani pred utečencami. Slovenská republika už tobož nie, a nielen kvôli pocitu historického dlhu bývalej (?) krajiny emigrantov.

Je tiež nepredstaviteľné redukovať problém len na bezpečnosť. To by hralo do kariet extrémistom, ktorých nie je možné vykoreniť iba štátnymi bezpečnostnými silami. Potrebná je široká medzištátna spolupráca v mnohých oblastiach, vrátane kultúry, či ekonomiky. Mladá generácia nielen na Blízkom východe očakáva, že vláda zabezpečí hospodársky rast a viac pracovných príležitostí. To všetko v čase, keď by mali vlády zaviesť reformy, ktoré sú dosť bolestivé. Štáty tak musia nájsť rovnováhu medzi výberom krokov, ktoré nesmú byť ani príliš slabé ani príliš silné. Necitlivé riešenia by riskovali ďalšiu eskaláciu situácie v EÚ aj v blízkovýchodnom regióne. Kľúčovou oblasťou spoločného úsilia by malo byť sociálne začleňovanie a vzdelávanie.

SLOVENSKO CHCE RIEŠIŤ PROBLÉMY DIALÓGOM

Európska únia aj Slovensko sú si vedomé týchto skutočností. EÚ posilnila spoluprácu s moslimskými krajinami a chce prerušiť finančné toky pre radikálov a extrémistov. Presadzuje efektívnejšiu výmenu spravodajských informácií a koordináciu pozícií. Rada EÚ pre zahraničné veci (FAC) v Bruseli schválila stratégiu EÚ pre boj proti terorizmu a zahraničným bojovníkom v Sýrii a Iraku, ktorá je založená na stratégii EÚ pre boj proti terorizmu. Radikalizácia a nábor teroristov v Európe je vážny problém, nemôže sa riešiť iba interne. Je dôležité sa extrémistami zaoberať aj po návrate z bojísk a neumožniť im zvyšovať bezpečnostné riziká. Dôsledne pri tom treba využívať už existujúce nástroje, ktorými sú rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN. Slovensko bolo napríklad jedným zo spolupodporovateľov rezolúcie o spolupráci pri potláčaní náboru, organizácie, prípravy a ozbrojovania zahraničných bojovníkov.

Slovensko teda podporuje spoluprácu v boji proti radikalizmu, extrémizmu a terorizmu. Má záujem o mierové spolužitie civilizácií a je pripravené aktívne sa podieľať na riešení problémov dialógom. Vlastné skúsenosti s prechodom od autoritárneho k demokratickému režimu a turbulentná transformácia v 90-tych rokoch spôsobili, že Slovensko malo a má v súvislosti s regiónom Blízkeho a Stredného východu a severnej Afriky realistické očakávania. Nepredpokladá okamžité zmeny vzorcov správania sa obyvateľstva v rámci existujúcich ekonomických podmienok. Politické preferencie a rétorika samy osebe nie sú schopné rýchlo a radikálne zmeniť chudobu a negramotnosť.

V konečnom dôsledku Západ a islamský svet sú na jednej lodi a spoločne odmietajú zločiny extrémistov, radikálov a teroristov. Ich porážka je dôležitá pre zachovanie oboch civilizácií!

Jozef Hudec

Potrebná je široká
medzištátna
spolupráca v mnohých
oblastiach, vrátane
kultúry, či ekonomiky.
Mladá generácia
nielen na Blízkom
východe očakáva,
že vláda zabezpečí
hospodársky rast
a viac pracovných
príležitostí. Štáty tak
musia nájsť rovnováhu
medzi výberom
krokov, ktoré nesmú
byť ani príliš slabé ani
príliš silné. Necitlivé
riešenia by riskovali
ďalšiu eskaláciu
situácie.

¹ Sykes-Picotova dohoda bol tajný plán Francúzska a Veľkej Británie, so súhlasom Ruska, na rozdelenie Osmanskej ríše po 1. svetovej vojne. Dohodu podpísali 16. mája 1916 a neskôr skutočne v jej zmysle vznikli, napriek iným príslubom Arabom a Balfourovej deklarácii, dnešný Irak, Jordánsko, Sýria, Libanon a mandátna Palestína.

SK V4 PRES v druhom polčase

Predsedníctvo sme začali veľmi aktívne, o čom svedčí bohatá paleta činností a podujatí, ktoré sa uskutočnili v prvých šiestich mesiacoch nášho mandátu.

Slovensko už po štvrtý

raz prevzalo 1. júla

2014 jednoročné

predsedníctvo

Vyšehradskej štvorky

(V4), neformálnej

regionálnej štruktúry

štyroch krajín

– Slovenska, Česka,

Maďarska a Poľska.

Prvým stretnutím na úrovni ministrov zahraničných vecí bolo v júli rokovanie V4 + Kórejská republika. Išlo o vôbec prvú schôdzku v tomto formáte, obohatenú o výmenu názorov na aktuálne regionálne a medzinárodné otázky. Južná Kórea sa rozhodla finančne podporiť projekty realizované prostredníctvom Medzinárodného vyšehradského fondu (MVF) na západnom Balkáne. Výškou svojho príspevku (500 tisíc amerických dolárov) sa zaradila medzi najväčších externých donorov Fondu.

Vo formáte V4+ sa koncom októbra 2014 konali dve ďalšie významné stretnutia na úrovni ministrov zahraničia: V4 + Spojené kráľovstvo a V4 + západný Balkán. Diskusia s britským partnerom bola potvrdením dlhodobého záujmu Spojeného kráľovstva o nadviazanie užších kontaktov s krajinami V4. V poradí už šieste stretnutie ministrov zahraničných vecí krajín V4 a západného Balkánu patrí medzi tradičné podujatia, ktoré sa konajú každý rok v predsedníckej krajine. Hostami boli vysoká predstaviteľka Európskej únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Federica Mogherini a rakúsky spolkový minister pre Európu, integráciu a zahraničné veci Sebastian Kurz. Konkrétnym výsledkom stretnutia bola politická dohoda medzi krajinami západného

Balkánu o zriadení Západobalkánskeho fondu, ktorý bude vytvorený podľa vzoru MVF a má sídliť v albánskej Tírane.

A napokon, začiatkom decembra sa v Bratislave stretli predsedovia vlád krajín V4 na pravidelnom summite a zároveň sa konala aj spoločná schôdzka s prezidentom Švajčiarskej konfederácie. Podobne ako v prípade Južnej Kórey išlo o prvé stretnutie na vysokej úrovni v tomto formáte. Partneri diskutovali o perspektívach ďalšej spolupráce, okrem iného v oblastiach ekonomiky a posilňovania konkurencieschopnosti prostredníctvom podpory vedy, výskumu, inovácií a vzdelávania. Švajčiarsko už tiež patrí medzi externých prispievateľov do MVF.

POMOC KRAJÍN V4 UKRAJINE

Agenda V4 je už dlhší čas ovplyvnená udalosťami na Ukrajine a intenzívne sa sústreďuje na čo najefektívnejšiu koordináciu aktivít voči nášmu východnému susedovi. Intenzívny záujem o konkrétnu a praktickú pomoc Ukrajine bol potvrdený počas spoločnej návštevy ministrov zahraničných vecí krajín V4 v decembri 2014 v Kyjeve, ktorú iniciovalo slovenské predsedníctvo. Ministri potvrdili jednoznačnú podporu Ukrajine pri hľadaní politického riešenia konfliktu

• Family foto zo stretnutia ministrov zahraničných vecí V4 + západný Balkán.

vo východnej časti krajiny. V diskusi s najvyššími ukrajinskými predstaviteľmi boli tiež dohodnuté konkrétne oblasti, v ktorých budú krajiny V4 pomáhať Ukrajine v reformnom a integračnom procese. Slovensko prevezme patronát nad oblasťou energetickej bezpečnosti a nad reformou bezpečnostného sektora. Štátni tajomníci rezortov zahraničia krajín V4 a Nemecka ešte v júli 2014 konzultovali vzájomnú koordináciu v oblasti poskytovania podpory Ukrajine. Počas spoločnej návštevy Lvova začiatkom októbra štátni tajomníci rezortov zahraničia krajín V4 ponúkli ukrajinskej strane koordinovanú pomoc pri odovzdávaní transformačných a integračných skúseností.

PREZENTÁCIA SPOLOČNÝCH POZÍCIÍ

Významnou súčasťou slovenského predsedníctva je koordinovanie stanovísk krajín V4 v oblasti európskych záležitostí. Vďaka pravidelným stretnutiam pred zasadnutiami Európskej rady, ale aj jej jednotlivých formácií, akými sú Rada EÚ pre zahraničné záležitosti (FAC), či Rada pre všeobecné záležitosti (GAC), a následnému prezentovaniu spoločných pozícií pred európskymi partnermi, sa Vyšehradská skupina stala rešpektovaným zoskupením v rámci rozhodovacích procesov EÚ. Štátni tajomníci rezortov zahraničia krajín V4, zodpovední za záležitosti EÚ, na septembrovom stretnutí v Modre diskutovali okrem iného o ďalšom nastavení koordinačných mechanizmov na pôde EÚ.

K nosným vektorom vzájomnej spolupráce krajín V4 takisto jednoznačne patria sektorové politiky. Slovenská republika počas svojho predsedníctva okrem iného nadviazala na dlhodobé strategické priority v oblasti energetiky, dopravy a obrany.

INICIATÍVY V OBLASTI ENERGETIKY A OBRANY

V sektore energetiky a energetickej bezpečnosti Slovensko z titulu predsedníctva iniciovalo expertnú diskusiu o vypracovaní spoločného regionálneho plánu preventívnych a núdzových opatrení pre zásobovanie trhu V4 s plynom. Spoločný záujem našich krajín nachádzame aj v iných špecifických aspektoch energetickej politiky, napríklad v otázkach zloženia energetického mixu. Váha hlasu vyšehradského regiónu sa naplno prejavila počas rokovania Rady EÚ v októbri 2014, keď sa krajinám V4 podarilo presadiť do záverov aj ich vlastné spoločné pozície v oblasti politiky klimatických zmien.

Reálny posun vpred nastal v uplynulom období v oblasti obrannej spolupráce. Potešiteľný je najmä pokrok v príprave spoločnej bojovej skupiny krajín V4 (EU BG), ktorá bude v pohotovosti už v roku 2016. Krajiny V4 navyše tiež podporili zámer uviesť do života aj ďalšiu EU BG v druhom polroku 2019. Na decembrovom summite Vyšehradskej skupiny v Bratislave predsedovia vlád prijali deklaráciu o prehĺbení obrannej spolupráce krajín V4. Naším cieľom je prijať ešte počas slovenského predsedníctva strategický dokument – Akčný plán obrannej spolupráce

krajín V4, ktorý vytýči strategické smerovanie spolupráce v oblastiach ako spoločné cvičenia, komunikačná stratégia, či budovanie spoločných obranných spôsobilostí.

ROZVOJ DIGITÁLNEJ EKONOMIKY

Ako nový prvok spolupráce V4 sme do programu nášho predsedníctva zaradili digitálnu agendu. Rozvoj digitálnej ekonomiky a služieb vytvára značný potenciál pre trvalý hospodársky rast a posilnenie konkurencieschopnosti stredoeurópskeho regiónu. Pod logom slovenského predsedníctva sa v polovici septembra 2014 v sídle spoločnosti Google v New Yorku konalo Stredoeurópske fórum pre digitálnu ekonomiku za účasti prezidentov Slovenska a Maďarska a vysokých predstaviteľov ostatných krajín V4. Aj v druhej polovici nášho predsedníctva pripravujeme ďalšie podujatia s cieľom prezentovať úspešné start-upové firmy a inovačný potenciál krajín V4, a tak zviditeľniť náš región v USA, prípadne ďalších vyspelých ekonomikách sveta.

V kontexte podpory inovačnej politiky je potrebné spomenúť aktívnu podporu slovenského predsedníctva snahám o založenie Vyšehradského patentového inštitútu, ktorého vznik vytvorí vhodné predpoklady na zintenzívnenie inovačnej činnosti a posilnenie konkurencieschopnosti subjektov v stredoeurópskom regióne. Významnú súčasť nášho predsedníctva predstavuje aj spolupráca v iných sektorových oblastiach.

BOHATÝ PROGRAM DRUHÉHO POLČASU

Slovenská republika aj počas prvého polroka 2015 pokračuje v aktívnom predsedníctve vo V4. Uskutočnili sa rokovania v rozšírenom formáte V4+, napríklad už tretie stretnutie ministrov zahraničia V4 s partnermi zo severovýchodných a pobaltských krajín vo Vysokých Tatrách (marec 2015). Na ďalšom stretnutí sa zúčastnil minister zahraničia Nemecka, nasledovať bude rokovanie, na ktoré sú prizvaní ministri krajín Východného partnerstva.

Takisto vo formáte V4+ bude pokračovať dialóg s rôznymi európskymi a globálnymi partnermi (Veľká Británia, Nemecko, Francúzsko, Japonsko, India, BENELUX a iní). Plánovaný je okrem iného seminár o spolupráci V4 a Japonska v oblasti vedy a technológií. V oblasti podpory verejnej diplomacie by sa koncom mája 2015 mal uskutočniť v poradí už 3. ročník Vyšehradských cyklistických pretekov, ktorého záverečná etapa sa bude konať na území Slovenska v okolí Bratislavy. A samozrejme, na ukončenie predsedníctva sa v júni 2015 uskutoční tradičný summit predsedov vlád krajín V4, na ktorom by sme ako osobitného hosta podujatia radi privítali ďalšieho významného zahraničného partnera.

Peter Kormúth

- Minister Miroslav Lajčák otvoril rokovanie V4 + západný Balkán. Hostom bola vysoká predstaviteľka Európskej únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Federica Mogherini.

- Rokovanie na úrovni delegácií V4+ Veľká Británia.

- Minister Miroslav Lajčák v diskusii s Phillipom Hammondom, ministrom zahraničných vecí Veľkej Británie.

Ako ďalej v Afganistane?

Minulý rok priniesol Afganistanu mnohé zmeny. Severoatlantická aliancia ukončila operáciu ISAF a zodpovednosť za bezpečnosť odovzdala afganskej armáde a polícii. V krajine ponechala poradcov a inštruktorov v rámci novej výcvikovej misie „Resolute Support“.

Generálny tajomník

NATO Jens Stoltenberg:

„Spoločne sme urobili

všetko, čo sme urobiť

mali. Afganistan

je dnes vďaka nám

silnejší a naše štáty sú

bezpečnejšie. Bola to

náročná misia

v mnohých ohľadoch:

vojensky, politicky,

ekonomicky. Ale uspeli

sme.“

• Foto: z archívu NATO

Medzinárodné bezpečnostné a asistenčné sily (ISAF) v Afganistane pôsobili na základe mandátu Bezpečnostnej rady OSN viac ako desať rokov. Bola to misia, ktorá azda v modernej histórii nemá analógiu. Pod jej daždníkom, v zložitých bezpečnostných podmienkach, pôsobili profesionálni vojaci z približne jednej štvrtiny štátov sveta. Personál misie v čase najvyššieho operačného tempa dosahoval počet 130 000 ľudí. Štáty za toto obdobie preinvestovali do Afganistanu obrovské finančné, materiálne a ľudské zdroje.

NATO HODNOTÍ MISIU POZITÍVNE

Ukončenie takej náročnej misie, prirodzene, naberá k mnohým otázkam. Stálo to obrovské úsilie za to? Bol to úspech, alebo zlyhanie? Dokázala operácia NATO naplniť očakávania?

„Spoločne sme urobili všetko, čo sme urobiť mali,“ uviedol pred odchodom spojeneckých síl z Afganistanu generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg. „Afganistan je dnes vďaka nám silnejší a naše štáty sú bezpečnejšie. Bola to náročná misia v mnohých ohľadoch: vojensky, politicky, ekonomicky. Ale uspeli sme.“ Keď generálny tajomník vyslovil tieto slová, povedal ich s úplnou vážnosťou. A mal na to dôvod. Aliancia svoje úlohy vyplývajúce z medzinárodného mandátu splnila – zaisťovala bezpečnosť afganskej vlády, vybudovala afganské bezpečnostné sily a odovzdala im zodpovednosť za bezpečnosť krajiny. Navyše, jej prítomnosť vytvorila podmienky pre sociálno-ekonomický rozvoj.

VIAC ŠANCI NA LEPŠIU BUDÚCNOSŤ

Mnohí dnes zabúdajú, ako Afganistan vyzeral pred vojenskou intervenciou v roku 2001. Aj v najväčších mestách bolo len ťažko dostupné jedlo, čistá voda a práca. Ženy za vlády radikálneho Talibanu nesmeli navštevovať školy, pracovať mimo domu, ani ho opúšťať bez mužského sprievodu. Na afganskej pôde bujel terorizmus, ktorý zavŕšil svoje dielo 11. septembra v Spojených štátoch.

V súčasnosti, aj vďaka prítomnosti medzinárodných síl v mestách a na vidieku, vidno čulý ruch. Nikto nemôže spochybniť, že Afganistan za posledných trinásť rokov dosiahol spomedzi štátov Ázie najrýchlejší rast v oblasti zdravotníctva, školstva a životných štandardov.

Afganci sa aj zásluhou lepšieho prístupu

k zdravotnej starostlivosti dožívajú o 22 rokov dlhšie ako za vlády Talibanu. Podľa štatistických údajov sa do škôl zapisalo o sedem miliónov detí viac. Až 37 % z nich sú dievčatá. Vzdelanie a kvalifikácia zase vytvárajú viac šancí pre Afgancov uplatniť sa na trhu práce. Pokým Afganistan v roku 2001 nemal takmer žiadne cestné spojenia, dodnes sa podarilo prepojiť všetky kľúčové mestá 34 000 km dlhou sieťou ciest. Vďaka nim dochádza k lepšej mobilite a jednoduchšej ekonomickej výmene medzi regiónmi. 60 % Afgancov má prístup k internetu a vlastný mobilný telefón.

VLÁDA PREVZALA ZODPOVEDNOSŤ ZA KRAJINU

Bezpečnostné zložky, ktoré medzinárodné sily ISAF vybudovali od úplných základov, prevzali od konca minulého roka postupne zodpovednosť za bezpečnosť na celom území Afganistanu. Svoju odvahu a profesionalitu v mnohých zložitých operáciách proti povstalcov preukazuje denne 350 000 vojakov a policajtov. Dokázali zaisťovať bezpečnosť minuloročných prezidentských volieb a aj zásluhou ich neustálej prítomnosti v afganských uliciach a na vidieku prišiel k volebným urnám historicky vysoký počet voličov. Milióny Afgancov, vrátane žien, jednoznačne vyjadrili postoj k budúcnosti svojej krajiny – v prospech bezpečného a prosperujúceho Afganistanu.

Nová vláda národnej jednoty, ktorá vzišla z volieb, má na stole ambicióznú proreformnú agendu. Prezident Ašraf Ghani vyhlásil vojnu korupcii, chce zlepšiť právny štát, budovať priateľské vzťahy so susednými štátmi a rokovať s povstalcami o mierovom riešení konfliktu v krajine. Jeho cieľom je vybudovať z Afganistanu sebestačný štát, ktorý bude zodpovedným členom medzinárodného spoločenstva – nielen konzumentom, ale aj prispievateľom k mieru a bezpečnosti.

AFGANISTAN NEZOSTANE SÁM

Obnova zničenej krajiny sa neudeje zo dňa na deň a vyžaduje si skutočné dlhodobé úsilie. Dosiahnutý pokrok v krajine je stále krehký. Afganistan bude aj naďalej čeliť mnohým výzvam, vrátane povstalcov, ekonomickým problémom, korupcii a organizovanému zločinu. Afganistan preto nemôže ostať a ani neostane sám. Medzinárodné spoločenstvo na konferenciách v Bonne, Kábule a Londýne prisľúbilo pomoc krajine až do roku 2024.

VOJENSKÁ A FINANČNÁ POMOC ARMÁDE

Aj to je dôvod, prečo Aliancia pokračuje a naďalej pomáha afganským bezpečnostným zložkám prostredníctvom novej nebojovej výcvikovej misie Rolute Support. „Vaša pokračujúca podpora našej krajiny poskytuje dostatok istoty, že ostávate naďalej po našom boku, aj keď v nebojovej úlohe,“ uviedol afganský prezident počas medzinárodnej konferencie k Afganistanu v Londýne. Od januára 2015 je úlohou NATO ďalšie skvalitňovanie afganských bezpečnostných zložiek. Inštruktori a poradcovia NATO im naďalej pomáhajú v sofistikovanejších úlohách a v budovaní ich kapacít v bezpečnostných inštitúciách, na ministerstvách a policajných a armádnych veliteľstvách.

Aliancia sa na summite NATO v Chicagu rozhodla, že sa bude podieľať na podpore afganských bezpečnostných síl aj finančne. Afganská ekonomika totiž ešte nedokáže vygenerovať dostatočné príjmy do štátnej pokladnice, aby vláda dokázala zafinancovať robustné bezpečnostné sily sama. NATO spravuje fond pre Afganskú národnú armádu, do ktorého spojenci a partneri Severoatlantickej aliance už na rok 2015 prispeli jednou miliardou amerických dolárov.

Okrem toho NATO naštartuje s Afganistanom plnohodnotnú spoluprácu ako so svojimi ostatnými partnermi. Krajina okrem politických konzultácií bude môcť prostredníctvom rôznych partnerských programov profitovať z ďalšej pomoci NATO v oblasti reformy bezpečnostného sektora.

POMÁHAME VOJENSKY AJ ROZVOJOVOU POMOCOU

K stabilizácii situácie malým dielom prispelo aj Slovensko. V Afganistane sa od roku 2002 vystriedalo približne 3700 slovenských profesionálnych vojakov, ktorí plnili celé spektrum úloh – od odstraňovania mín, ktoré ohrozovali civilné obyvateľstvo, strážnych úloh, obnovy krajiny v rámci Provinčných rekonštrukčných tímov – až po špeciálne úlohy. Slovensko krajine poskytovalo aj humanitárnu pomoc. Z prostriedkov oficiálnej rozvojovej pomoci naše mimovládne organizácie budovali zdravotnícke zariadenia, podporovali vzdelávanie a rozvoj médií.

Angažovanie sa Slovenska v krajine nemá prínos len pre samotný Afganistan. Pôsobenie našich ozbrojených síl v medzinárodnom prostredí a po boku vyspelých armád sveta nútilo naše ozbrojené sily držať krok s dobou. Slovenskí profesionálni vojaci v Afganistane zbierali veľmi cenné skúsenosti. Kvalita ich príspevkov a náročnosť úloh sa postupne zvyšovali. Aj vďaka spolupráci s našimi spojencami sme mohli vyslať do misie najelitnejšie jednotky, ktoré získali vôbec prvú bojovú skúsenosť v novodobej histórii Slovenska.

Ukončenie operácie ISAF pre Slovensko neznamená, že už v Afganistane nemáme žiadne úlohy. Naopak, Afganistan bude aj od nás potrebovať minimálne toľko pozornosti ako doteraz. Naše vojenské pôsobenie v misii Rolute Support a náš finančný príspevok majú veľký význam pre rozvoj kapacít afganských bezpečnostných síl. Práve v tomto momente ide o kľúčové obdobie, kedy sa každá forma pomoci bude rátať. Je preto veľmi pozitívne, že Slovensko na Afganistan nezabúda a venuje mu prominentné miesto aj v rámci oficiálnej rozvojovej pomoci.

Lucia Marcišáková

• Vojenský terminál na letisku v Kábule.

Autor: Fisherga, wikimedia.

2015: Európsky rok rozvoja

Miesto pre dvoch

Európska únia je najväčším poskytovateľom rozvojovej pomoci na svete. Podľa výsledkov prieskumu Eurobarometer (2012) až 85 % občanov EÚ podporuje myšlienku pomoci chudobným krajinám. Rok 2015 je príležitosťou zhodnotiť, čo sa v rozvojovej agende doposiaľ dosiahlo a aké sú vízie pre spoluprácu s rozvojovými krajinami na ďalšie roky.

Európsky rok rozvoja 2015 je prvým európskym rokom, ktorý bude mať silný globálny rozmer a predstavuje jedinečnú príležitosť na rozsiahlu verejnú diskusiu a zapojenie občanov do vízie Európy o globálnom rozvoji. Hlavný dôraz sa bude klásť na najdôležitejšie aspekty rozvojovej spolupráce, ako je globálna solidarita, spravodlivosť, súdržnosť rozvojových politík, ciele udržateľného rozvoja, a v neposlednom rade úloha európskych občanov ako spotrebiteľov a aktérov v globálnom hospodárstve. Takéto rozvojové stratégie môžu pomôcť odstrániť chudobu a uľahčiť inkluzívny rast. Čo to znamená v podmienkach Slovenska vysvetľujú vedúci pracovníci MZVaEZ SR – generálny riaditeľ Sekcie medzinárodných organizácií, rozvojovej a humanitárnej pomoci Roman Bužek a riaditeľ Odboru rozvojovej a humanitárnej pomoci Peter Hulényi.

SVET a MY: Rok 2015 vyhlásila Európska únia za Európsky rok rozvoja. Prečo?

P. Hulényi: Európska únia vyhlasuje každý rok tému, ktorej sa potom v Bruseli i v členských krajinách venuje zvýšená pozornosť. Rok 2015 bol vyhlásený za Európsky rok rozvoja. Historicky po prvý raz ide o tému z okruhu vonkajších vzťahov únie. Rozhodnutie, samozrejme, nie je náhodné, keďže tento rok je pre medzinárodné spoločenstvo zlomový. Končí sa nám plnenie miléniových rozvojových cieľov a svet stojí pred otázkou ako ďalej. Kulminuje diskusia o nových, trvalo udržateľných cieľoch a o rozvojovej architektúre po roku 2015. Z tohto hľadiska nemohlo byť načasovanie Európskeho roka rozvoja lepšie.

R. Bužek: Európska únia je najväčším poskytovateľom rozvojovej pomoci na svete. Za posledných desať rokov práve finančné prostriedky EÚ pomohli takmer 14 miliónom

• Na fotografii vľavo generálny riaditeľ Sekcie medzinárodných organizácií, rozvojovej a humanitárnej pomoci Roman Bužek, vpravo riaditeľ Odboru rozvojovej a humanitárnej pomoci Peter Hulényi.

žakov navštevovať základné školy, a viac ako 70 miliónov ľudí získalo prístup ku kvalitnejšej pitnej vode. V roku 2013 EÚ a jej členské štáty spolu vynaložili 56,5 miliardy eur na pomoc krajinám na celom svete v ich boji proti chudobe. To sú reálne čísla a reálne fakty, o ktoré sa dá oprieť. Pomáhať je našou povinnosťou.

SVET a MY: Podľa prieskumov vidí takmer polovica Slovákov boj proti chudobe ako jednu z hlavných priorít EÚ. Čo si od rozvojového roka na Slovensku sľubuje MZVaEZ SR?

R. Bužek: Európsky rok rozvoja 2015 je unikátnou príležitosťou priblížiť širokej slovenskej verejnosti rozvojové aktivity Európskej komisie, ale aj zviditeľniť SlovakAid a jej jednotlivých aktérov. Otvára sa tiež priestor na diskusie o globálnych témach, ktoré majú dopad aj na život občanov Slovenska. Oficiálnu rozvojovú pomoc pod logom SlovakAid sme začali poskytovať pred dvanástimi rokmi. Dnes je integrálnou súčasťou zahraničnej politiky a každodennej práce rezortu. Chceme, aby naše plány a aktivity väčšmi oslovili širšiu verejnosť, aby sa zaujímala nielen o to, koľko stanov a obliečenia sme doručili tam, kde ho potrebujú, ale aj o to, ako jednotlivci a skupiny môžu pomôcť priamo na mieste.

P. Hulényi: Chceme tiež osloviť súkromný sektor, ktorý by mal byť prirodzenou súčasťou systému SlovakAid, a to nielen pokiaľ ide o akumulovanie finančných prostriedkov, ale aj o využívanie skúseností slovenských subjektov z transformačného procesu, tvorby trhovej ekonomiky, či implementácie nových technológií. Rezort diplomacie nastavil podmienky a nástroje, ktoré by mali vstup podnikateľských subjektov do rozvojovej spolupráce posilniť. Ostatné je už len na ich iniciatíve, záujme a odvahe.

SVET a MY: Na aké konkrétne podujatia sa môžeme v rámci Európskeho roka rozvoja tešiť?

P. Hulényi: Čaká nás bohaté spektrum podujatí, ktoré pripravuje Platforma mimovládnych rozvojových organizácií v spolupráci s ďalšími partnermi a s našim ministerstvom ako koordinátorom celej iniciatívy. Spoločne pripravujeme výtvary a fotografické výstavy a súťaže, vzdelávacie programy, aj konferencie. Téma rozvojovej spolupráce bude súčasťou filmového festivalu Jeden svet, ako aj hudobného festivalu Pohoda v Trenčíne. Vybrané podujatia, samozrejme, koordinujeme aj s partnermi z V4.

R. Bužek: Súčasťou Európskeho roka rozvoja, ktorý otvorili v piatok 9. januára 2015 v lotyšskej Ríge, bude aj viacero aktivít mimo územia Slovenskej republiky, ako napríklad Európske dni rozvoja, či milánske EXPO, ktorého motto znie „Uživiť planétu, energia pre život“. Vrcholom by mali byť Európske dni rozvoja, ktoré sa budú konať 3. a 4. júna v Bruseli. V rámci tohto fóra na vysokej úrovni sa bude diskutovať o tom, ako sa členské štáty a ich občania pričínajú

o odstránenie chudoby a obranu ľudských práv po celom svete. Oficiálne ukončenie roka je naplánované na 8. decembra 2015 v Luxemburgu.

SVET a MY: V januári 2015, na slávnostnom otvorení Európskeho roka rozvoja na MZVaEZ SR, ste predstavili aj troch „ambasádorov“ tejto iniciatívy. Čo bude ich úlohou?

P. Hulényi: Sme radi, že moderátorka Adela Banášová, spisovateľ Michal Hvorecký a mimovládny aktivista Marián Čaučík prijali naše pozvanie a stali sa „ambasádormi“ Európskeho roka rozvoja. Ich úloha spočíva najmä v približovaní často zložitých tém širokej verejnosti. Budú sa zúčastňovať podujatí, ktoré sme už spomenuli a cez vlastné skúsenosti a názory podporovať zmysluplnosť rozvojovej spolupráce.

SVET a MY: Máme znalosti o tom, aký je aktuálny názor slovenskej verejnosti na rozvojové aktivity a kde sa nachádzame v tejto oblasti v porovnaní s ostatnými krajinami únie?

P. Hulényi: Pred niekoľkými týždňami priniesol Eurobarometer najnovšie výsledky prieskumu verejnej mienky v EÚ. Okrem iného z nich vyplýva, že 8 z 10 Slovákov verí, že pomáhať ľuďom v rozvojových krajinách je pre SR dôležité a takmer polovica Slovákov vidí boj proti chudobe ako jednu z hlavných priorít EÚ. Sú to veľmi povzbudivé čísla. A aj keď sa ešte stále nemôžeme porovnávať s tradičnými donormi ako je Holandsko, či Dánsko, tendencia je určite priaznivá. Veríme, že v tomto smere bude prínosom aj Európsky rok rozvoja.

R. Bužek: Rok 2015 bude kľúčovým rokom pre rozvoj: bude to posledný rok na splnenie spoločne dohodnutých Miléniových rozvojových cieľov (MDGs) a rok, v ktorom budú prijaté významné rozhodnutia o novom rámci, ktorý ich nahradí. Aj my ako bežní občania môžeme našim spôsobom správania prispievať k férovejšiemu svetu. Veríme, že rok 2015 umožní priniesť témy rozvojovej spolupráce, ale i globálnych súvislostí bližšie k občanom Slovenska a EÚ.

• Fotografie z podujatia, ktoré MZVaEZ SR pripravilo pri príležitosti otvorenia Európskeho roka rozvoja.

Takmer polovica Slovákov vidí boj proti chudobe ako jednu z hlavných priorít EÚ.

Dôležité je zapojiť verejnosť

Historicky prvé slovenské predsedníctvo v Rade EÚ sa blíži. Chceme, aby naša domáca verejnosť bola všade tam, kde je to možné, jeho priamym a aktívnym účastníkom, nie iba konzumentom informácií či pasívnym divákom.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR – hlavný koordinátor príprav – ponúklo v polovici januára jedinečnú šancu, ako sa zakresliť do histórie Slovenska aj EÚ. Vyzvalo odbornú i laickú verejnosť, aby predkladala rezortu návrhy na vytvorenie loga, ktoré nás bude pol roka reprezentovať pred pol miliardovou Európou. Vizualná identita je totiž neoddeliteľná súčasť každého predsedníctva.

Ambíciou je mať logo, ktoré bude prítlačlivé a ľahko zapamätateľné. Malo by tiež vyjadriť naše pozitívne vnímanie EÚ a jej prínosov a v neposlednom rade uchopiť identitu Slovenska ako dynamickej súčasti únie.

Logo by malo osloviť našu domácu verejnosť a zároveň nás dôstojne reprezentovať navonok. Je to teda mimoriadne zodpovedná úloha, pretože ide o veľmi viditeľnú značku predsedníctva figurujúcu na mnohých dokumentoch, predmetoch či banneroch počas stoviek podujatí v rámci EÚ aj mimo nej.

Zapojenie laickej a odbornej verejnosti do tohto procesu je podľa rezortu diplomacie dôležité, a to aj na základe pozitívnej skúsenosti s tvorbou loga pre súčasné slovenské predsedníctvo vo V4. Vzišlo zo študentskej súťaže, ktorá vyvolala veľmi pozitívnu odozvu. Výsledné logo sa naozaj vydarilo.

„Spomínané logo odrážalo kreativitu mladých Puďí, zvýšili sme povedomie o V4 a študentom sme dali konkrétnu „pracovnú“ príležitosť, na ktorej si otestovali vedomosti zo školských lavíc,“ povedal o skúsenosti štátny tajomník MZVaEZ SR Peter Javorčík.

Termín posielania návrhov loga pre predsedníctvo v Rade EÚ bol do 16. marca 2015. Následne sa začal proces vyhodnocovania a spracúvania. Víťazné logo predstavíme a uvedieme – podľa doterajšej praxe – dva mesiace pred zasadnutím na predsednícke kreslo.

Vytvorenie loga nie je jediná príležitosť, ktorou rezort zapája verejnosť do prípravy a realizácie unikátneho projektu, akým je predsedníctvo v Rade EÚ. Desiatkam mladých Puďí ponúkne pracovné príležitosti: čerstvým absolventom vysokých škôl, stážistom, študentom.

„Veríme, že ich zapojením dáme nášmu predsedníctvu, okrem iného, imidž otvorenosti, dynamiky, sviežosti,“ uviedol minister Lajčák s tým, že nejde „o elitársky projekt politikov a štátnych úradníkov“. Aj takto možno predsedníctvo – i EÚ ako takú – priblížiť mladej generácii. Tá navyše získa neopakovateľné pracovné skúsenosti a pohľad do zákulisia diplomacie.

Bližšie informácie nájdete na adrese http://www.mzv.sk/sk/europske_zalezitosti/prehľad_europske_zalezitosti.

Príležitosti pre mladých

Slovenské predsedníctvo v Rade EÚ je jedinečný projekt pre celú spoločnosť, vrátane mladých ľudí.

MZVaEZ SR ráta s ich zapojením do prípravy a realizácie SK PRES 2016.

PRÍLEŽITOSTI VO VEREJNEJ SLUŽBE

Sekretariát predsedníctva SR v Rade EÚ predpokladá prijatie približne 40 primárne čerstvých absolventov vysokých škôl, najmä na pozície v oblastiach: logistické zabezpečenie (napríklad koordinátori pre ubytovanie, dopravu, catering), informačné technológie (napríklad administrátori webového portálu SK PRES), komunikácia a prezentácia (napríklad asistent pre správu tlačového centra v bratislavskej Redute).

PRÍLEŽITOSTI BUDÚ VEREJNE VYPÍSANÉ
PRED LETOM ROKU 2015.

STÁŽE

- **Bratislava:** MZVaEZ SR bude v súvislosti s predsedníctvom v Rade EÚ otvorené slovenským štážištom z domácich a zahraničných univerzít, a to podľa rovnakých podmienok, aké platia už v súčasnosti. Podmienky týchto neplatených stáží sú dlhodobo k dispozícii na našom webe.
- **Brusel:** Približne 25 až 30 štážištov prijme aj Stále zastúpenie SR pri EÚ v Bruseli, a to na obdobie 8 mesiacov (od mája roku 2016). MZVaEZ SR poskytne finančný príspevok na pokrytie životných nákladov počas pobytu v Bruseli.

PRÍLEŽITOSTI BUDÚ VEREJNE VYPÍSANÉ
NA JESEŇ 2015.

STYČNÍ DÔSTOJNÍCI (LIAISON OFFICERS)

- Ide o približne 60 až 70 predovšetkým študentov, ktorých hlavnou úlohou bude sprevádzať delegácie z jednotlivých členských krajín počas predsedníckych rokovaní a podujatí v Bratislave. Pôjde o uzavretie pracovných dohôd na obdobie júl až október roku 2016.

PRÍLEŽITOSTI BUDÚ VEREJNE
VYPÍSANÉ ZAČIATKOM ROKA 2016.

Vedeli ste, že ...

■■■ O pomoc v situáciách núdze požiadalo v roku 2014 na zastupiteľských úradoch SR celkom 3456 slovenských občanov. Išlo o prípady, v ktorých bolo potrebné zo strany zastupiteľských úradov poskytnúť rôzny druh pomoci, bez ktorej by sa dotknuté osoby nevedeli zo svojej situácie dostať. Najčastejšie žiadali o poskytnutie konzulárnej pomoci v štátoch Európy, v ostatných regiónoch sveta je tento fenomén výrazne menej častý. Vyplyva to zo skutočnosti, že kým cesty našich občanov do zámoria sa spravidla uskutočňujú organizovane, cez cestovné kancelárie, individuálna turistika je najčastejšia v krajinách Európy. Na druhej strane, prípady konzulárnej asistencie v štátoch mimo Európu si vyžadujú viac času na úspešné vyriešenie a mnohé z nich, predovšetkým v krajinách, kde SR nemá svoje diplomatické či konzulárne zastúpenie, často predstavujú nadmerné časové nároky, mimoriadne vypätie zo strany zastupiteľských úradov, a neraz aj úzku súčinnosť so zastupiteľstvami iných krajín EÚ.

Za hrst' zaujímavých čísiel a faktov z konzulárnej praxe minulého roka

■■■ v priebehu roka 2014 riešili zastupiteľské úrady SR celkom 2444 žiadostí z oblasti štátoobčianskej agendy? Z nich sa 2226 týkalo potvrdenia štátneho občianstva SR, resp. vyžiadania osvedčenia či potvrdenia o štátnom občianstve. Tento druh verejných listín je najčastejšie vyžadovaný vtedy, keď občan SR žijúci v zahraničí nemá niektorý z osobných identifikačných dokladov, ktorými môže osvedčiť štátne občianstvo SR. Viac ako dve tretiny celkového počtu týchto žiadostí pritom zabezpečovali zastupiteľské úrady SR pôsobiace na území Českej republiky, Spojeného kráľovstva, Izraela, USA, Belgicka, Kanady a Švajčiarska, teda 7 zastupiteľských úradov zo 46, ktoré participovali na zabezpečovaní žiadostí o osvedčenie/potvrdenie o štátnom občianstve.

■ ■ ■ veľmi citlivou a dôležitou funkciou, ktorú v oblasti konzulárnej činnosti vykonávajú zastupiteľské úrady SR, je konzulárna pomoc a ochrana občanov SR v zahraničí. Ide predovšetkým o agendu ochrany práv detí a mladistvých osôb, asistenciu obetiam obchodovania s ľuďmi a pomoc občanom SR (ale aj občanom EÚ), ktorí sa v zahraničí ocitli v stave núdze. V agende ochrany práv detí a mladistvých (vrátane vymáhania výživného) konzulárna služba poskytla v roku 2014 asistenciu v 337 prípadoch, pričom jednoznačne najviac problémov (takmer polovicu) riešil zastupiteľský úrad SR v Londýne. Súvisí to na jednej strane s početnou komunitou tam žijúcich slovenských občanov, na druhej s odlišnosťami právneho a sociálneho systému vo Veľkej Británii, ktoré si naši občania, rodičia detí, uvedomia spravidla až vtedy, keď sú bezprostredne dotknutí zásahom britských úradov. Z celkového počtu 110 detí, ktoré boli rozhodnutím súdov cudzích štátov odňaté občanom SR, predstavujú drvivú väčšinu prípady odňatia v Spojenom kráľovstve (spolu 86 známych prípadov). Aj oblasť pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi bola v roku 2014 doménou Veľvyslanectva SR v Londýne; Veľkej Británie sa z celkového počtu 157 prípadov obchodovania s ľuďmi (občanmi SR), evidovaných zastupiteľskými úradmi SR, týkalo 151.

■ ■ ■ v zmysle zákona o matrikách sú zápisy matričných udalostí, ku ktorým došlo mimo SR, vykonávané do evidencií vedených v osobitnej matrike Ministerstva vnútra SR? Ak sa občania nachádzajú v zahraničí, môžu o zápis požiadať prostredníctvom zastupiteľského úradu SR. Vlni zabezpečovali veľvyslanectvá a generálne konzuláty SR viac ako 4500 žiadostí takéhoto druhu; v 3025 prípadoch išlo o zápis narodenia, sobášov našich občanov uskutočnených v zahraničí sa týkalo 1350 žiadostí a úmrtí 137. Z geografického hľadiska najviac žiadostí o zabezpečenie matričných dokladov v osobitnej matrike bolo predložených v Česku, Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska a v Rakúsku.

■ ■ ■ 46 veľvyslanectiev a generálnych konzulátov SR, ktoré sa v roku 2014 podieľali na spracúvaní žiadostí cudzincov o víza, prijalo spolu 106 417 žiadostí o vydanie víz? Z uvedeného počtu bolo až 90 % podaných na piatich veľvyslanectvách a generálnych konzulátoch SR (v Kyjeve, Minsku, Moskve, Užhorode a Sankt Peterburgu). Vyhovené bolo takmer 99 % žiadateľom.

■ ■ ■ jednou z mála agend, ktorá sa v roku 2014 objavovala v činnosti všetkých 73 zastupiteľských úradov SR, poverených výkonom konzulárnych funkcií, je agenda osvedčovania? Ide de facto o činnosť, ktorú v podmienkach SR vykonávajú notári a v zmysle zákona č. 151/2010 Z. z. o zahraničnej službe v platnom znení sú ňou v zahraničí poverené zastupiteľské úrady. Za rok 2014 sa so svojimi žiadosťami o zabezpečenie osvedčovacích úkonov obrátili na konzulárne orgány SR slovenskí občania a cudzinci spolu vo viac ako 31 300 prípadoch. Zastupiteľské úrady SR môžu v zmysle spomínaného zákona o zahraničnej službe zabezpečovať aj agendu overovania a vyhotovovania prekladov do slovenského jazyka. Spolu bolo v roku 2014 zabezpečených 2869 overení prekladov a 2151 prekladov bolo vyhotovených priamo zastupiteľskými úradmi.

Interview: Marta Žiaková

Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu (MAAE) je špecializovanou agentúrou systému OSN pre podporu bezpečného a mierového využívania jadrových technológií. Slovensko v súčasnosti (9/2014 až 9/2015) predsedá Rade guvernérov MAAE, ktorú vedie guvernerka za SR Marta Žiaková, predsedníčka Úradu jadrového dozoru SR.

Naše predsedníctvo v MAAE od začiatku zakladáme a vykonávame na princípe angažovanosti pri striktnom dodržiavaní nestrannosti a neutrality.

Využívanie jadrovej energie má svojich zástancov i odporcov. Aký má podľa vás význam z hľadiska zvyšujúceho sa dopytu po energiách, bez ktorých si nevieme predstaviť ďalší rozvoj ľudskej spoločnosti?

M. Žiaková: Jadrová energia je najznámejšou mierovou „aplikáciou“ jadrových technológií. Má svoje opodstatnené miesto pri riešení a uspokojovaní rastúcich globálnych energetických potrieb. Aj keď to prirodzene nie je všeliek, jadrová energia bude mať stále silnejšie postavenie v rámci globálneho energetického mixu. Havária v jadrovej elektrárni vo Fukušime v Japonsku v roku 2011 zmenila tvár a vnímanie jadrovej energie. Ukazuje sa však, že aj napriek tejto havárii, záujem o jadrovú energiu a jej využívanie naďalej rastie. Jasným príkladom je jej rozvoj v Ázii. Využívanie jadrovej energie môže pomôcť uspokojiť zvyšujúci sa dopyt po energiách, ako aj zvýšiť bezpečnosť dodávok energií a znížiť uhlíkové emisie. Jadrové technológie a MAAE zohrávajú významnú úlohu aj pri dosiahnutí tzv. miléniových rozvojových cieľov a budú mať aj kľúčové postavenie v rozvojovej agende po roku 2015. Agentúru je potrebné vnímať ako výnimočného a uznávaného partnera, podporujúceho rozvoj prostredníctvom využívania jadrových technológií. Veda a technológie v jadrovej oblasti sú predurčené ako nástroje, ktoré sú schopné prispieť k trvalo udržateľnému rozvoju v mnohých sférach, ako je zdravotníctvo, poľnohospodárstvo, vodohospodárstvo, energetika, či priemyselné aplikácie. MAAE dokáže byť prostredníctvom svojich programov nápomocná pri boji s rakovinou, či zlepšovaní výživy alebo produkciu potravín.

Ste predsedníčkou slovenského Úradu jadrového dozoru (ÚJD). Názov znie zaujímavo a vzbudzuje rešpekt. Aké je hlavné zameranie tejto inštitúcie a vaša úloha v nej?

M. Žiaková: Za svoju prvoradú úlohu považujem plnenie hlavného poslania ÚJD SR, teda zabezpečenie výkonu štátneho dozoru nad jadrovou bezpečnosťou jadrových zariadení, rádioaktívnymi odpadmi a jadrovými materiálmi na Slovensku. Úrad sa výrazne podieľa aj na tvorbe kvalitnej legislatívy v oblasti jadrovej bezpečnosti. Neodmysliteľnou súčasťou pôsobenia a našej práce je aj široká spolupráca s medzinárodnými organizáciami, ako je Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu vo Viedni, či Agentúra pre jadrovú energiu Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD), a tiež aktívna bilaterálna spolupráca s krajinami, s ktorými má ÚJD SR uzavreté dohody o spolupráci.

Viackrát ste spomenuli Medzinárodnú agentúru pre atómovú energiu. Mohli by ste stručne priblížiť jej hlavné poslanie?

M. Žiaková: Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu (MAAE) je špecializovanou agentúrou systému OSN a je považovaná za svetové centrum spolupráce v jadrovej oblasti s cieľom podporovať bezpečné a mierové využívanie jadrových technológií. Jej vznik inicioval americký prezident Dwight D. Eisenhower v roku 1953 svojím vystúpením vo VZ OSN („Atoms for Peace“), začiatok fungovania MAAE sa datuje od roku 1957. Najvyššími orgánmi agentúry sú Rada guvernérov spolu s Generálnou konferenciou MAAE. Rada guvernérov je 35-členný riadiaci orgán, ktorý spravuje činnosť agentúry medzi dvomi pravidelnými zasadnutiami Generálnej konferencie, ktoré sa konajú raz ročne. Rada posudzuje a prijíma odporúčania pre Generálnu konferenciu o programových a rozpočtových otázkach agentúry, ako aj o žiadostiach o členstvo v agentúre. Rada guvernérov tiež schvaľuje dohody o bezpečnostných zárukách, vydávanie bezpečnostných štandardov pre prevádzku jadrových zariadení a nakladanie s jadrovými materiálmi. Rada zohráva kľúčovú úlohu aj pri voľbe generálneho riaditeľa MAAE. V súlade so svojím štatútom sa MAAE snaží o globálnu podporu využívania jadrovej energie v prospech mieru, zdravia a prosperity na celom svete. Zároveň má MAAE zabezpečiť, aby podpora a pomoc, či už poskytovaná priamo agentúrou alebo

na jej žiadosť, či pod jej dohľadom, nebude zneužitá na vojenské účely. Agentúra zohráva nezastupiteľnú úlohu aj pri posilňovaní jadrovej bezpečnosti, pomáha štátom pri ochrane rádioaktívnych materiálov a jadrových zariadení s cieľom zabrániť, aby sa jadrové a rádioaktívne materiály dostali do nesprávnych rúk.

Médiá niekedy označujú MAAE ako „jadrového dozorcú“ alebo „strážcu“. Čo ich k tomu vedie?

M. Žiaková: MAAE s jej verifikačným mechanizmom a funkciami zohráva dôležitú úlohu pri kontrole a poskytovaní záruk, že jadrová energia bude využívaná len na mierové účely, a nie na vojenské ciele. Unikátny mechanizmus MAAE predstavuje oficiálny, legálny nástroj na kontrolu dodržiavania záväzkov nešírenia jadrových zbraní zo Zmluvy o nešírení jadrových zbraní, ktorá je základným stavebným kameňom a pilierom globálnej bezpečnosti. Vývoj však potvrdzuje, že odhalenia nelegálnych aktivít poukazujú na jeho slabiny. Celé medzinárodné spoločenstvo nepochybne intenzívne a citlivo vníma prípady jadrových programov v Iráne, Severnej Kórei, či v Sýrii. Posudzovanie naliehavých verifikačných otázok a problémov je preto neodmysliteľnou súčasťou činnosti Rady guvernérův MAAE. Osobitnú úlohu zohrávajú aj hodnotiace misie agentúry v oblasti jadrovej bezpečnosti. Ich

cieľom je overovanie súladu legislatívneho rámca a aktivít danej krajiny so štandardmi MAAE. Slovensko doteraz prijalo dve misie, zamerané na overenie dozornej činnosti a niekoľko ďalších misií, zameraných na úroveň bezpečnosti jadrových elektrární. ÚJD SR ako dozorný orgán, spolu s prevádzkovateľmi jadrových elektrární vysoko hodnotia činnosť týchto misií, keďže prispievajú k neustálemu zvyšovaniu jadrovej bezpečnosti.

Slovensko v súčasnosti predsedá Rade guvernérův MAAE. Je to nielen pocta, ale iste to so sebou prináša mnohé výzvy...

M. Žiaková: Najmä zodpovednosť. Slovensko bolo do Rady guvernérův MAAE zvolené na obdobie rokov 2013–2015 a ako zástupcu východoeurópskej regionálnej skupiny ho 29. septembra 2014 zvolili na jednoročné obdobie za jej predsedu. Pre Slovensko je to vysoké ocenenie a uznanie pôsobenia v jadrovej agende. Predsednícky post nám umožňuje potvrdiť a zvýrazniť svoju pozíciu skúseného, a najmä spoľahlivého a zodpovedného partnera pri mierovom využívaní jadrovej energie. Slovensko má uznávanú expertízu a skúsenosti v oblasti ochrany jadrových materiálov a bezpečnosti prevádzky jadrových zariadení. Naše predsedníctvo od začiatku zakladáme a vykonávame na princípe angažovanosti pri striktnom dodržiavaní nestrannosti a neutrality.

V tomto období sa mimoriadna pozornosť sústreďuje na otázku rozpočtu na ďalšie dvojročné obdobie, ktorá je kľúčová pre ďalšie aktivity agentúry a podporu rozvoja jadrovej energie na mierové účely. Ale Rada sa počas nášho predsedníctva zaoberá aj verifikačnými otázkami, vrátane iránskeho jadrového programu. Jeho úplné a komplexné vyriešenie je v záujme celého medzinárodného spoločenstva. Veríme, že rozhovory svetových mocností Číny, Francúzska, Nemecka, Ruska, Veľkej Británie a USA (tzv. E3+3) s Iránom sa podarí úspešne zavŕšiť v dohodnutom termíne do konca júna 2015. Ich výsledok sa následne nepochybne premietne aj do práce MAAE a jej verifikačných aktivít v Iráne, ktorých schválenie bude predmetom rokovaní a rozhodovania Rady guvernérův. Pred nami však stojí celý rad ďalších otázok, dôležitých pre chod agentúry a na podporu využívania jadrovej energie a technológií, ako sú akčný plán pre jadrovú ochranu, či zmena konceptu verifikácií jadrových programov v jednotlivých krajinách. Slovensko, a aj ja osobne, sme pripravení tieto výzvy prijať a prispieť tak k riešeniu nastolených tém a naplneniu očakávaní tak jednotlivých štátov, ako aj medzinárodného spoločenstva v tejto oblasti.

Igor Kucer

Vysoký kredit slovenskej diplomacie vo svete

Tri nominácie našich diplomatov do vysokej medzinárodnej funkcie v krátkom čase sú potvrdením ich vysokých odborných kvalít a renomé slovenskej diplomacie.

Rada ministrov Európskej únie vyslovila politický súhlas s návrhom vysokej predstaviteľky EÚ pre spoločnú a zahraničnú politiku Federici Mogherini vymenovať za nového osobitného predstaviteľa EÚ pre strednú Áziu štátneho tajomníka MZVaEZ SR Petra Buriana. Nominácia, ktorú politicky odobrilo všetkých 28 členských štátov Európskej únie, odráža uznanie jeho vysokých odborných kvalít a diplomatických skúseností. Peter Burian sa novej funkcie ujme po formálnom schválení príslušného rozhodnutia Rady EÚ.

Ďalšieho slovenského diplomata Miroslava Jenču sa rozhodol vymenovať generálny tajomník Organizácie Spojených národov Pan Ki-mun za námestníka generálneho tajomníka OSN pre politické záležitosti. Okrem iného bude zodpovedať za úsek vzťahov s oboma americkými kontinentmi, Európou, Blízkym východom, či západnou Áziou. Miroslav Jenča pôsobil na rôznych diplomatických postoch i v rámci OSN, kde donedávna zastával funkciu vedúceho regionálneho Centra OSN pre preventívnu diplomaciu v Strednej Ázii, so sídlom v Turkmenistane.

Generálny tajomník Organizácie Spojených národov Pan Ki-mun tiež vymenoval slovenského diplomata Jána Kubiša, bývalého ministra zahraničných vecí SR, do funkcie osobitného predstaviteľa generálneho tajomníka OSN v Iraku a súčasne na post vedúceho Asistenčnej misie OSN v Iraku (UNAMI). Ján Kubiš bol od roku 2012 osobitným predstaviteľom OSN v Afganistane a šéfom Asistenčnej misie OSN v Afganistane (UNAMA).

• Foto: P. Burian z archívu MZVaEZ SR, ďalšie z archívu UN Photo.

Na čele svetového súdu

V piatok 6. februára 2015 bol v Haagu za nového predsedu Medzinárodného súdneho dvora (MSD) zvolený sudca Ronny Abraham z Francúzska. Skončilo sa tak trojročné funkčné obdobie jeho predchodcu, slovenského sudcu Petra Tomku. Pripomeňme si nepochybne najznámejšieho slovenského medzinárodného právnika.

Počas pôsobenia Petra Tomku v Haagu sa súd zaoberal viacerými zaujímavými a neraz i politicky citlivými a ostro sledovanými prípadmi, týkajúcimi sa napríklad výstavby múru na okupovaných palestínskych územiach, lovu veľrýb, ale aj vyhlásenia nezávislosti Kosova.

• Jedno z posledných zasadnutí vedených Petrom Tomkom (foto: UN).

Peter Tomka sa narodil v roku 1956 v Banskej Bystrici. Po ukončení štúdia na Právnickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe v roku 1979 pôsobil ako asistent a vysokoškolský pedagóg na Katedre medzinárodného práva. V roku 1986 začal pracovať na medzinárodnoprávnom odbore Federálneho ministerstva zahraničných vecí. V čase rozdelenia Československa pôsobil na Stálej misii ČSFR pri OSN v New Yorku.

V deväťdesiatych rokoch pôsobil vo funkciách riaditeľa Medzinárodnoprávného odboru a neskôr generálneho riaditeľa Sekcie medzinárodnoprávnej a konzulárnej Ministerstva zahraničných vecí SR. V roku 1997 sa stal stálym predstaviteľom SR pri OSN v New Yorku. Viacerí z nás si meno Petra Tomku spájajú najmä s jeho úlohou splnomocnenca vlády zastupujúceho Slovenskú republiku pred MSD v spore s Maďarskom, týkajúcom sa Sústavy vodných diel Gabčíkovo-Nagymaros.

STÁL PRI ZRODE ICC

Počas svojej profesionálnej kariéry absolvoval Peter Tomka množstvo študijných pobytov a seminárov, napríklad vo Francúzsku, Grécku a Holandsku. Prednášal na prestížnych univerzitách. Už vo svojej dizertačnej práci sa venoval téme kodifikácie medzinárodného práva. Táto priam predurčila jeho budúce pôsobenie na poste predsedu Šiesteho (právneho) výboru Valného zhromaždenia OSN v rokoch 1997 – 1998, a najmä ako člena Komisie OSN pre medzinárodné právo v rokoch 1999 – 2003. Od roku 1994 je členom slovenskej národnej skupiny pri Stálom arbitrážnom dvore. V roku 1996 predsedal stretnutiu zmluvných strán Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, v roku 1998 sa ako podpredseda prípravného výboru zúčastnil na diplomatickej konferencii v Ríme, ktorá viedla k založeniu Medzinárodného trestného súdu.

ČLENSTVO V PRESTÍŽNYCH ORGANIZÁCIÁCH

O rok neskôr predsedal stretnutiu zmluvných strán Dohovoru o morskom práve. V rokoch 2001 – 2002 bol predsedom Výboru právnych poradcov Rady Európy pre oblasť medzinárodného práva. Peter Tomka je členom viacerých od-

borných organizácií (Združenie medzinárodného práva, Európska spoločnosť pre medzinárodné právo, Americká spoločnosť pre medzinárodné právo), od roku 1982 je členom a od roku 2003 čestným predsedom Slovenskej spoločnosti pre medzinárodné právo pri Slovenskej akadémii vied. O jeho vysokých odborných kvalitách svedčí množstvo publikácií v oblasti medzinárodného práva.

POSTUP NA MSD DO HAAGU

V roku 2003 sa stal Peter Tomka sudcom Medzinárodného súdneho dvora, v rokoch 2009 – 2012 jeho podpredsedom a napokon v rokoch 2012 – 2015 si ho sudcovia zvolili za predsedu tohto hlavného súdneho orgánu Organizácie Spojených národov. Napriek tomu, že časť verejnosti môže vnímať MSD ako inštitúciu, ktorá sa venuje najmä určovaniu sporných úsekov hraníc medzi štátmi, jeho agenda je oveľa pestrejšia. Hlavnou úlohou MSD je riešiť spory medzi štátmi a na žiadosť iných orgánov OSN a odborných medzinárodných organizácií poskytovať právne stanoviská k otázkam, súvisiacim s ich činnosťou. Jeho rozhodnutia sú vo všeobecnosti rešpektované a pôsobia ako stabilizujúci faktor svetového poriadku.

SÚDIL AJ POLITICKY CITLIVÉ PRÍPADY

Iba počas pôsobenia Petra Tomku v Haagu sa súd zaoberal viacerými zaujímavými a neraz i politicky citlivými a verejnosťou pozorne sledovanými prípadmi, týkajúcimi sa napríklad výstavby múru na okupovaných palestínskych územiach, výkonu konzulárnych funkcií, použitia sily, spolupráce štátov v trestných veciach, lovu veľrýb, ale i vyhlásenia nezávislosti Kosova.

Dňa 3. februára 2015, iba niekoľko dní pred ukončením svojho funkčného obdobia, predniesol Peter Tomka ako predseda MSD dlho očakávaný rozsudok v spore medzi Chorvátskom a Srbskom, týkajúcom sa vykonávania Dohovoru o prechádzaní a trestaní zločinu genocídy.

Na záver je potrebné pripomenúť, že Peter Tomka pokračuje vo výkone funkcie sudcu MSD. Jeho súčasný mandát sa skončí v roku 2021. Želáme mu v jeho ďalšej práci veľa úspechov.

Peter Klanduch

Predstavujeme Slovenské inštitúty: Moderní v Budapešti

**Slovenský inštitút
v Budapešti je
etablovanou
a uznávanou inštitúciou
kultúrnej diplomacie
v Maďarsku. Podľa
názoru popredných
maďarských
intelektuálov
patrí medzi 3 až 4
zahraničné kultúrne
inštitúty, ktoré dlhodobo
ovplyvňujú verejný
diskurz tejto krajiny.**

Budapeštiansky inštitút je svojou rozlohou najväčším „kamenným“ inštitútom Slovenskej republiky, sídelná budova na Rákócziho triede (Rákóczi út) č. 15 pochádza z epochy klasicizmu a bola vybudovaná v 19. storočí, v období, kedy sa realizovali veľkolepé urbanistické plány dnešnej maďarskej metropoly. Inštitút má bohatú históriu, siaha až do obdobia spoločného štátu Čechov a Slovákov. Predchodcu dnešného Slovenského inštitútu v Budapešti založilo Federálne ministerstvo zahraničných vecí pred viac ako polstoročím, v polovici roka 1963.

INŠTITÚT OTVORENÝ MLADEJ GENERÁCII

Prvé sídlo Kultúrneho inštitútu Československa bolo v širšom centre hlavného mesta, do dnešnej budovy na Rákócziho triede sa presťahoval vo februári roku 1989 a svoju činnosť vykonával s približne 35 pracovníkmi kultúrnej a ekonomickej diplomacie. Rezort slovenskej diplomacie postupne prehodnocoval spôsob fungovania a financovania inštitútu, dnes pôsobí iba v časti budovy (1/3 objektu) s 2 kultúrnymi diplomatmi a niekoľkými miestnymi silami. Každá inštitúcia má svoje zlaté obdobie, ktoré sa stáva etalónom aj legendou súčasne, v našom prípade to boli prvé roky po nežnej revolúcii, kedy sa riaditeľovi Karolovi Wlachovskému podarilo etablovať inštitút v najprestížnejších intelektuálnych kruhoch Maďarska.

Hlavným poslaním inštitútu v Maďarsku v posledných rokoch bolo prezentovať Slovenskú republiku ako modernú európsku krajinu, postupne odbúrať negatívne stereotypy o Slovensku a Slovákoch v komerčných, ale aj vo verejnoprávných médiách. Prostredníctvom stykovej činnosti napomáhať prezentácii slovenskej kultúry a umenia v renomovaných miestnych inštitúciách, kvalitatívne zmeniť pozície nášho inštitútu medzi kultúrnymi inštitútmi v Maďarsku, otvoriť ho pre domácu odbornú a laickú verejnosť, najmä pre mladú generáciu a potenciálnych záujemcov o krásy a kultúrne dedičstvo Slovenska (v spolupráci so SACR). Jednoducho, prispievať k vytváraniu pozitívneho obrazu našej krajiny v Maďarsku a meniť verejnú mienku v súlade so záujmami Slovenska.

SPOLUPRACUJÚCI VEDCI I UMELCI

K dosahovaniu pozitívnych výsledkov prispeli v prvom rade vyrovnané bilaterálne slovensko-maďarské vzťahy na najvyššej úrovni. Na miestnej úrovni sa presadili podujatia slovenskej kultúry, umenia a vedy v najprestížnejších inštitúciách, ako v Maďarskej národnej galérii (prezentácia monografie Košická moderna), účasť slovenských výtvarníkov na výstavách v Műcsarnoku / Kunsthalle, v Múzeu krásneho umenia / Múzeu Victora Vasarelyho, vystúpenie sólistov v Štátnej opere a v Paláci umení, pozvanie hudobných formácií na popredné open air festivaly (Sziget, Pozsonyi Piknik) a ďalšie. Významný rozmer dostala aj spolupráca vedeckých ustanovizní Slovenska a Maďarska, v prvom rade literárno-vedných, filozofických, historických a umenovedných ústavov akademií. Vedecké výstupy boli prezentované na najvyššej odbornej akademickej úrovni, napríklad monografiu Prešovskej univerzity Dejiny Uhorska uviedol rektor Univerzity ELTE v Budapešti.

V nových priestoroch nášho inštitútu sa presadili nové formáty podujatí, ako je Salón prekladateľov slovenskej krásnej literatúry do maďarčiny, či Oáza, t.j. pravidelné fórum slovensko-maďarských literárnych vzťahov v súčasnosti. Kmeňovými hosťami týchto podujatí sú o.i. literárne osobnosti ako Péter Esterházy a Pál Závada. Práve činnosť v oblasti literatúry je dôkazom, že kultúra a umenie majú aj ekonomický presah, keď cieľom týchto podujatí je tiež vzbudiť záujem maďarských vydavateľstiev o našu pôvodnú tvorbu.

• Foto: Imro Fuhl.

JEDINEČNÝ KONCERT V BAZILIKE

Podobný formát Salón Kor(r)idor sme založili aj pre akademických historikov, aby v rámci diskusií nachádzali nové interpretačné rámce neuralgických bodov národných historiografií. Viac ako dvadsať rokov, s menšími či väčšími prestávkami, trvá úspešná spolupráca s bratislavským vydavateľstvom Kalligram.

Nové aktivity inštitútu otvárajú dvere ďalším bilaterálnym aj multilaterálnym projektom, obnovili sme úspešné filmové prehliadky s Českým centrom, zintenzívnila sa spolupráca vo formáte V4 a v rámci EUNIC-u (Asociácia národných kultúrnych inštitútov v rámci Európskej únie) sa uskutočnila najväčšia akcia od založenia tejto siete – medzinárodná výstava súčasného výtvarného umenia Turning Points pri príležitosti 25. výročia pádu železnej opony v Maďarskej národnej galérii. Slovensko sa pri príležitosti predsedníctva SR vo Všeľahradskej skupine prezentovalo aj jedinečným koncertom Under my spell v priestoroch Baziliky sv. Štefana v Budapešti.

PRIESTOR PRE ČINNOSŤ KRAJANOV

Významnú časť portfólia Slovenského inštitútu predstavuje kooperácia s krajauskými organizáciami (Celoštátna slovenská samospráva v Maďarsku, Zväz Slovákov v Maďarsku), ako aj výučba slovenského jazyka. Program otvoreného inštitútu sa uplatnil aj v tomto segmente, výstupy

Výskumného ústavu Celoštátnej slovenskej samosprávy sa porovnávajú a hodnotia s maďarskými partnermi na celoštátnej vedeckej úrovni, ujal sa formát filmového klubu pre mladých záujemcov o slovenskú kinematografiu. Poskytujeme priestor aj spolkovej činnosti a úspešným programom krajanov (napríklad Slovenské spievanky a veršovačky). Novým prvkom sa stala spolupráca vo sfére komemoratívnej činnosti, motiváciu posilnilo odhalenie súsošia Sv. Cyrila a Sv. Metoda v obci Zalavár v roku 2013. V tejto oblasti je však nevyhnutné konfrontovať sa aj s ústupom slovenského jazyka ako materinského medzi Slovákami žijúcimi v Maďarsku, a tiež s ústupom slovenčiny z akademického prostredia v poslednom desaťročí.

Nevyhnutným krokom k úspešnému naplneniu cieľov inštitútu bolo inovovať spoluprácu s médiami a využívať prostriedky „nových“ médií. Vďaka mladému, odborne pripravenému tímu pracovníkov sa podarilo o naše podujatia prebudiť záujem celoštátnych aj regionálnych denníkov, týždenníkov a odborných periodík, ako aj elektronických médií. Vďaka sociálnym sieťam Slovenský inštitút v Budapešti si získava aj mladú vysokoškolskú a stredoškolskú generáciu.

*Gabriel Husbegyi,
riadiťel Slovenského inštitútu v Budapešti*

Všetky euromince majú spoločnú prednú (lícnu) stranu, kde sú uvedené ich nominálne hodnoty, zatiaľ čo zadnú (rubovú) stranu môže každý z 19 členských štátov eurozóny využiť na prezentáciu svojich národných symbolov.

Predstavujeme euromince

Alebo čo všetko vám môže pristať v peňaženke?

Litovská republika

Litva je najmladším 19. členom eurozóny – euro ako svoju národnú menu zaviedla 1. januára 2015. Súčasne zanikla litovská mena, ktorej konverzný kurz bol stanovený na 1 euro = 3,4528 litas (LTL). Prípravy na zavedenie eura sa začali už pred viacerými rokmi, no prvý pokus v roku 2007 sa nepodaril.

Litva sa rozhodla použiť na národnej strane svojich eurových obehových mincí všetkých nominálnych hodnôt jednotný motív. Je ním bojujúci rytier Vytis na vzpínajúcom sa koni, s vytaseným mečom a štítom so symbolom dvojkríža. Podoba rytiera je prevzatá z litovského štátneho znaku. Autorom výtvarného návrhu je litovský sochár Antanas Žakauskas.

Litovský štátny znak s rytierom Vytisom v červenom poli je odvodený od erbu niekdajšieho Litovského veľkokniežatstva a najstaršia zmienka o ňom pochádza z roku 1366, z obdobia vlády veľkokniežat'a Algirdasa. Jeho územie zahŕňalo vtedy aj Bielorusko, Ukrajinu, Podnestersko a v 15. storočí dokonca niektoré ruské a poľské oblasti. Dvojkríž na štíte rytiera sa do erbu dostal potom, čo sa v roku 1385 Algirdasov syn Jogail oženil s Hedvigou z Anjou (krátko pred svadbou

sa dal pokrstiť), bol korunovaný ako Vladislav II. Jagello za poľského kráľa a dovtedy pohanská Litva prijala katolícku vieru.

Motív na litovské euromince vybrali na základe prieskumu medzi obyvateľstvom, pre ktorý však neznamenal novinku – Vytis s malými štylistickými rozdielmi sa objavoval na litovských minciach už od 14. storočia, naposledy bol znázornený aj na minciach litas v uplynulých dvoch desaťročiach.

V dolnej časti každej euromince mince je názov krajiny v litovskom jazyku „LIETUVA“. Rozdiely možno badať v prstencovej oblasti okolo každej mince, v ktorej je 12 hviezd symbolizujúcich EÚ. Zatiaľ čo plocha prstenca na minciach 1, 2 a 5 centov je hladká, na minciach 10, 20 a 50 centov je vodorovne šrafovaná, čo podľa heraldických pravidiel znamená modré sfarbenie. Zvislé šrafovanie na minciach 1 a 2 euro zasa znamená červené sfarbenie. Hviezdy v prstencoch však nie sú štruktúrované, čo v heraldike naznačuje strieborné alebo biele sfarbenie. Pozoruhodnosťou mince 2 euro je, že na hrane má vyryté slová LAISVĖ, VIENYBĖ, GEROVĖ (Sloboda, Jednota, Prosperita). Všetky litovské euromince vyrazili v mincovni UAB Lithuanian Mint vo Vilniuse.

2 eurá

1 euro

• Ukážky mincí Litovskej republiky.
Úvodná fotografia z otvorenia výstavy k prijatiu jednotnej európskej meny – euro, ktoré sa konalo 23. októbra 2014 vo Vilniuse. Výstavu pripravila Európska centrálna banka a Litovská banka.
Foto: Dainius Labutis.

50 centov

10 centov

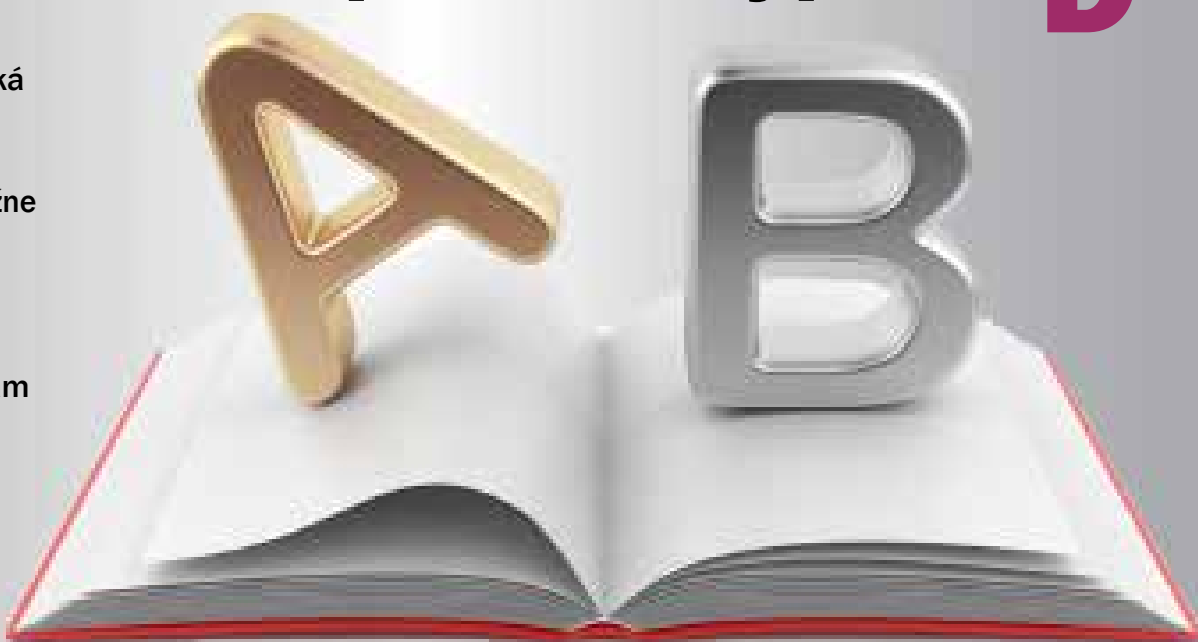
5 centov

Krátky slovník diplomatickej praxe: D

Interná diplomatická korešpondencia sa uskutočňuje prevažne prostredníctvom diplomatických písomností: telegram in claris (používaná skratka TIC), čiže telegram v reči otvorenej a kódovaný telegram (tzv. šifra), ktorého obsah je utajený.

diplomatická korešpondencia

Nazýva sa ňou písomný styk, ktorý vedú hlavy štátov, predsedovia vlád, ministri zahraničných vecí, ďalší ministri, zastupiteľské úrady a ich predstavitelia, so svojimi zahraničnými náprotivkami a ďalšími relevantnými partnermi. Takáto diplomatická korešpondencia medzi štátnymi orgánmi rôznych štátov sa označuje ako externá, zatiaľ čo diplomatická korešpondencia jedného štátu medzi ministerstvom zahraničných vecí a vládou zriadenými zastupiteľskými úradmi v zahraničí, sa nazýva interná.

Externá diplomatická korešpondencia prebieha prostredníctvom diplomatických písomností. Tie, ktoré majú protokolárny charakter, resp. sa častejšie opakujú, majú ustálené, v medzinárodnom styku všeobecne prijaté formy a niektoré formulácie (napríklad povinné zdvorilostné oslovenie na úvod a záver). V diplomatických písomnostiach nesmie byť nič zatierané, nesmú mať prieklepy a celková úprava i kvalita papiera, ktorý sa pri písaní používa, musí byť bez chýb.

Medzi diplomatické písomnosti, najčastejšie používané v korešpondencii medzi hlavami štátov, patria napríklad listy hlavy štátu, poverovacie a odvolávacie listiny, minister zahraničných vecí využíva vo svojej korešpondencii kabinetné listy a vydáva konzulské patenty, ministerstvo zahraničných vecí pri styku s cudzími zastupiteľskými úradmi alebo zastupiteľské úrady rôznych štátov medzi sebou korešpondujú prostredníctvom diplomatických písomností, akými sú napríklad formálna nóta, verbálna nóta, kolektívna nóta, identická nóta, cirkulárna nóta, memorandum, prípadne aide-mémoire.

Interná diplomatická korešpondencia sa uskutočňuje prevažne prostredníctvom diplomatických písomností, ktorými sú telegram in claris (používaná skratka TIC), čiže telegram v reči otvorenej a kódovaný telegram (tzv. šifra), ktorého obsah je utajený pre nepovolane osoby.

diplomatická listina

Oficiálny zoznam členov diplomatického zboru a ich manželiek/manželov, ktorý vedie, aktualizuje a každoročne vydáva ministerstvo zahraničných vecí, zvyčajne prostredníctvom odboru diplomatického protokolu. U nás sa tento zoznam nazýva „Listina diplomatického zboru“ a možno ju nájsť aj na webovej stránke Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

V diplomatickej listine sú zoradené akreditované zastupiteľské úrady podľa abecedy, ich kontaktné údaje, niekedy aj s uvedením jednotlivých oddelení ako konzulárne, obchodno-ekonomické, kultúrne, vojenské a pod. Diplomati (vrátane členov konzulárneho zboru s postavením diplomata) sú v rámci svojich úradov uvedení s ich diplomatickými hodnosťami a podľa protokolárneho poradia, pričom u vedúcich diplomatických misií sa uvádza aj ich diplomatická trieda. Osobitne sa uvádzajú dátumy odovzdania poverovacích listín veľvyslancov hlave štátu, pretože sú nevyhnuté pri zostavovaní ich protokolárneho poradia, pri ktorom sa uplatňuje princíp ancienity.

Súčasťou diplomatickej listiny býva aj zoznam akreditovaných konzulárnych úradov a konzulátov vedených honorárnym konzulom. V osobitnej časti môže byť uvedený tiež zoznam v príslušnom štáte akreditovaných medzinárodných organizácií a v nich pôsobiacich úradníkov, ktorí majú diplomatický status. Užitočnou pomôckou je aj prehľad najvýznamnejších štátnych sviatkov krajín, s ktorými štát udržiava diplomatické styky.

• „Keď som sa stala diplomatom, prvé čo som sa musela naučiť, bolo držať jazyk za zubami v mnohých jazykoch.“ (Golda Meirová, významná izraelská politička, 1898 – 1978).

diplomatická misia

Zastupiteľský úrad s najvyšším postavením, ktorý plní v štáte, v ktorom je zriadený, alebo pre štáty, pre ktoré je zriadený (ďalej len „prijímajúci štát“), diplomatické funkcie podľa Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch). Poslaním diplomatickej misie je:

- zastupovať vysielajúci štát v štáte prijímajúcom,
  - chrániť záujmy svojho štátu a jeho príslušníkov v prijímajúcom štáte v rozsahu dovolenom medzinárodným právom,
  - viesť rokovania s vládou prijímajúceho štátu,
  - zisťovať všetkými zákonnými prostriedkami situáciu a vývoj v prijímajúcom štáte a podávať o tom správy svojej vláde,
  - podporovať priateľské vzťahy medzi vysielajúcim a prijímajúcim štátom a rozvíjať ich hospodárske, kultúrne a vedecké styky.
- Diplomatická misia má právo aj na vykonávanie konzulárnych funkcií. Viedenský dohovor o diplomatických stykoch však neuvádza menovite všetky funkcie, ktoré dnes diplomatické misie majú a obmedzuje sa len na najtypickejšie činnosti. Preto štáty – medzi nimi aj Slovenská republika – aktualizujú alebo dopĺňajú svoje diplomatické aktivity dané Viedenským dohovorom v rámci svojej vlastnej legislatívy. V Zákone o zahraničnej službe sa uvádzajú ďalšie činnosti diplomatickej misie:
- sledovanie vývoja v oblasti európskych záležitostí, informovanie MZVaEZ a iných orgánov verejnej moci SR o európskych záležitostiach a zúčastňovanie sa na riešení európskych záležitostí v prijímajúcom štáte,
  - príprava a zabezpečenie priebehu oficiálnych návštev a rokovaní predstaviteľov verejnej moci SR v prijímajúcom štáte,
  - sledovanie a vyhodnocovanie plnenia medzinárodných zmlúv, ktorými sú SR a prijímajúci štát viazané,
  - pomoc pri poskytovaní a koordinácii humanitárnej pomoci tretím

krajinám v súvislosti so vznikom krízových situácií spôsobených prírodnými katastrofami, teroristickými útokmi, vojenskými udalosťami a poskytovaní pomoci pri odstraňovaní ich následkov,

- poskytovanie súčinnosti pri presadzovaní hospodárskych záujmov SR.

Diplomatická misia SR ďalej zabezpečuje pomoc pri príprave a realizácii rozvojových programov a rozvojových projektov podporovaných zo slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci. V rámci úloh ekonomickej diplomacie vytvára v prijímajúcom štáte priaznivé podmienky pre rozvoj vonkajších ekonomických vzťahov SR, najmä na podporu exportných zámerov podnikateľských subjektov SR na zahraničných trhoch. Plní tiež úlohy vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí a poskytuje ochranu občanom členských štátov Európskej únie za podmienok a v rozsahu podľa medzinárodnej zmluvy, ktorou je SR viazaná a právnych aktov Európskej únie.

Vedúci diplomatickej misie je najvyšším zástupcom vysielajúceho štátu v prijímajúcom štáte. Môže ním byť mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec, apoštolský nuncius, alebo chargé d'affaires en pied. Prechodne môže nový úrad viesť aj chargé d'affaires ad interim. Vedúci diplomatickej misie riadi činnosť členov misie, ktorí podľa svojho postavenia a pracovného zamerania tvoria diplomatický personál, administratívny a technický personál a služobný personál.

Vedúci diplomatických misií môžu byť menovaní pre niekoľko štátov súčasne, ktoré zo svojho trvalého sídla v jednom z prijímajúcich štátov navštevujú podľa potreby. Túto skutočnosť je potrebné uviesť už v žiadosti o agremán. Ak má diplomatická misia stále sídlo na území prijímajúceho štátu, označuje sa aj ako rezidentná, zatiaľ čo diplomatická misia, sídliaca v inom štáte než je prijímajúci, je nerezidentná. So súhlasom prijímajúceho štátu môže mať diplomatická misia zriadené pobočky, umiestnené mimo svojho hlavného sídla a plniace špecifické diplomatické a konzulárne úlohy.

diplomatická pošta

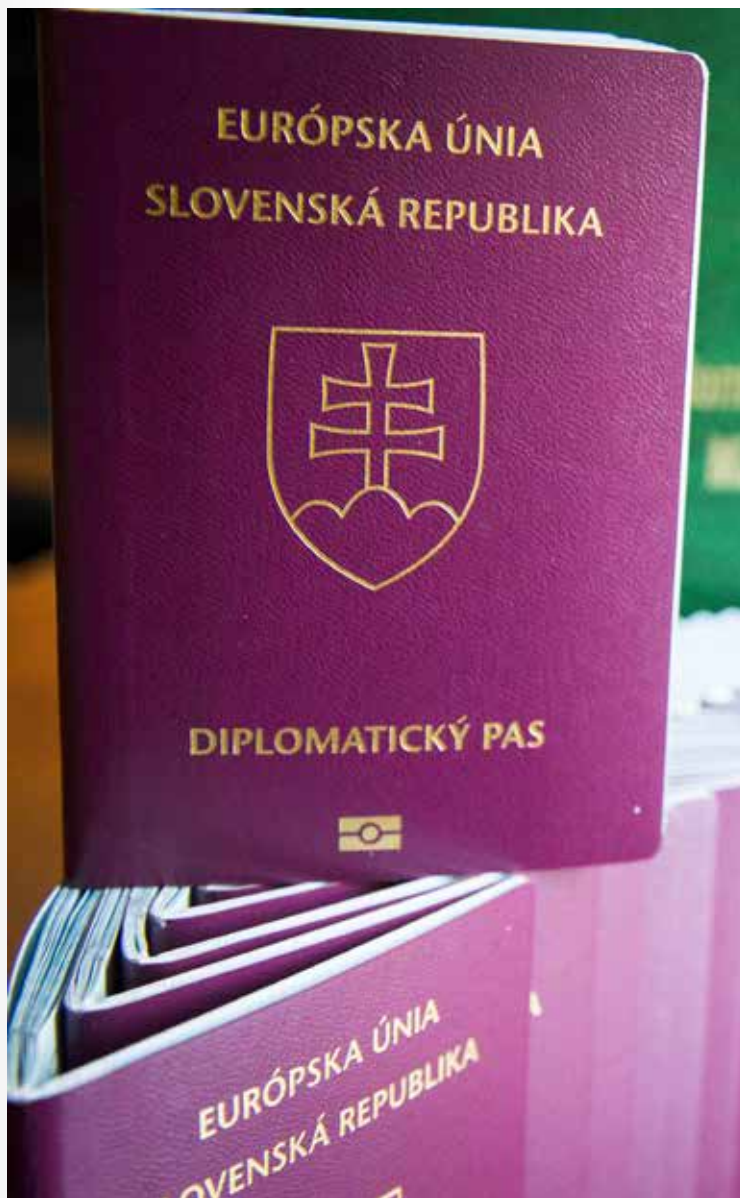
Súhrnné označenie pre zásielky (ich hmotnosť, rozmery a počet nie sú obmedzené), ktoré posielajú alebo prijímajú zastupiteľské úrady v rámci svojej diplomatickej činnosti.

Podľa Viedenského dohovoru

o diplomatických stykoch orgány cudzieho štátu nesmú diplomatickú poštu otvoriť ani zadržať. Preto musia mať zásielky zreteľné označenie, že ide o diplomatickú poštu (Diplomatická pošta, Colis diplomatique, Diplomatic bag) a obsahovať môžu iba diplomatické písomnosti alebo predmety určené na úradné použitie. Zásielky môžu byť podľa uváženia odosielateľa opatrené pečatou alebo plombou, prípadne obidvomi. Prepravujú sa bežnými poštovými službami, alebo v sprievode diplomatického kuriéra, najmä ak ide o obsah, ktorý podlieha určitému stupňu utajenia.

Technologický pokrok posledných desaťročí nastolil problém skenovania diplomatických zásielok bezpečnostnými orgánmi cudzieho štátu, najmä po niektorých negatívnych skúsenostiach s ich zneužívaním na prepravu zakázaných materiálov ako napríklad drogy, zbrane, rádioaktívne látky a pod. Väčšina štátov sa domnieva, že skenovanie môže poškodiť obsah zásielky alebo môže viesť k dešifrovaniu dokumentov a preto znamená porušenie Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch. Testy pomocou vycvičených psov však nenamietajú.

Na druhej strane letecké spoločnosti sú povinné prepravovať diplomatické zásielky bez skenovania, keďže by to mohlo ohroziť bezpečnosť lietadla. Odosielateľ, ktorý s tým nesúhlasí, má možnosť použiť iný spôsob prepravy.

Aby ste sa dokázali lepšie brániť, pripravili sme seriál článkov, v ktorých vám priblížime kybernetický svet a rôzne druhy útokov, ktoré sa v ňom dnes vyskytujú.

Phishing:

Svet sa zmenil. Informácie si odovzdávame nielen ústne, cez noviny, televíziu, či knihy, ale najmä prostredníctvom informačno-komunikačných technológií. Telefonujeme, píšeme e-maily, či statusy na sociálne siete. Používame techniku na komunikáciu s rodinou, priateľmi, obchodnými partnermi, ale aj úplne neznámymi ľuďmi. Internet zabalil zemeguľu do siete, ktorá umožňuje bleskové dorozumievanie sa bez ohľadu na vzdialenosť, no súčasne nikdy neviete, kedy a kde sa objaví útočník, ktorý informácie zneužije voči vám, vašim blízkym, vášmu zamestnávateľovi.

„rybárčenie“

Phishingom sa nazýva útok na používateľa e-mailovej schránky, ktorým útočník chce od obete vylákať citlivé údaje, aby ich v ďalšom mohol zneužiť. Aby takéto údaje získal, rozosiela hromadné e-maily, ktoré sa na prvý pohľad javia ako hodnoverné správy od dôveryhodných odosielateľov. Typickým príkladom môže byť e-mail od správcu služby, u ktorej má obet' účet (napr. banka, elektronický účet na eBay, e-mailový účet na yahoo.com a pod.), ktorým žiada o aktualizáciu údajov k tomuto účtu. V správe býva zvyčajne uvedené aj varovanie, že keď k aktualizácii údajov nedôjde, účet bude zrušený. Takýto e-mail zároveň obsahuje aj odkaz na stránku, kde je možné aktualizáciu vykonať. Keď obet' na odkaz klikne, objaví sa webová stránka pôsobiaca vierohodne, alebo dokonca identicky so stránkou skutočnej inštitúcie, avšak zriadenie a kontrola takejto stránky je úplne pod kontrolou útočníka. Ak obet' uverí phishingovému e-mailu a citlivé údaje na stránke vyplní, útočník k nim získá prístup a môže ich zneužiť pri páchaní ďalšej trestnej činnosti (napr. prevedenie finančných prostriedkov na vlastný účet, objednanie tovaru na vaše meno, a pod.).

Ako sa teda nestáť obet'ou? Najdôležitejšie je naučiť sa neklikáť na každý odkaz v e-maile a doslova paranoidne skúmať pravosť doručených správ od neznámych osôb. A ak ste používateľmi internetového bankovníctva, tak sa k nemu prihlasujte sami cez známu adresu, a nie kliknutím na odkaz, ktorý na vás „vykukol“ z pošty.

Zuzana Gajdaczková

Stážisti na rezorte

Ministerstvo má v súčasnosti podpísané dohody o vzájomnej spolupráci s rektormi 6 univerzít: Univerzitou Komenského v Bratislave, Ekonomickou univerzitou v Bratislave, Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitre, Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici, Trnavskou univerzitou a Univerzitou P. J. Šafárika v Košiciach.

Vykonávanie protokolov o podmienkach spolupráce pri krátkodobých študentských stážach boli podpísané s dekanmi 7 fakúlt: politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave, Právnickou fakultou a Ústavom medzinárodných vzťahov a právnej komparatistiky Univerzity Komenského v Bratislave, Filozofickou fakultou (Katedrou politológie) Univerzity Komenského v Bra-

tislave, Fakultou sociálnych a ekonomických vied (Ústavom európskych štúdií a medzinárodných vzťahov) Univerzity Komenského v Bratislave, Právnickou fakultou Trnavskej univerzity v Trnave, Katedrou politológie a európskych štúdií Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Študenti o absolvovanie stáže žiadajú prostredníctvom svojej vysokej školy. Okrem uvedených univerzít a fakúlt ministerstvo umožňuje absolvovať stáž aj občanom SR študujúcim na univerzitách a vysokých školách, s ktorými nemá uzatvorenú žiadnu dohodu o spolupráci. Krátkodobá stáž sa uskutočňuje v ústredí ministerstva a na zastupiteľských úradoch (ZÚ) počas celého kalendárneho roka. Študentovi je pridelený odborný garant, ktorý vypracuje rámcový program stáže, zadáva konkrétne úlohy a po ukončení stáže vypracúva hodnotenie stážistu.

V roku 2014 absolvovalo krátkodobú stáž na MZVaEZ SR 198 poslucháčov z celkom 42 slovenských vysokých škôl alebo zahraničných univerzít, z toho v ústredí ministerstva stážovalo 106 a na zastupiteľských úradoch 92 študentov.

Obsah a úlohy, ktoré študent rieši, závisia len od aktuálnej situácie a potreby daného útvaru, na ktorom sa uskutočňuje stáž. Z kapacitných dôvodov môžu študenti absolvovať jednu stáž v ústredí ministerstva a jednu stáž na ZÚ. Predpokladom stáže na ZÚ je absolvovanie stáže v ústredí ministerstva.

Ministerstvo neposkytuje za vykonanú stáž finančnú úhradu. Študent si hradí všetky náklady spojené s absolvovanou stážou sám. Na absolvovanie stáže neexistuje právny nárok. Po absolvovaní stáže nevzniká nárok na vytvorenie štátnozamestnaneckého pomeru ani pracovného pomeru absolventa s ministerstvom.

Viac podrobností nájdete na webovej stránke ministerstva (<http://www.mzv.sk/>) pod sekciou Ministerstvo/Kariéra a pracovné ponuky/Krátkodobé študentské stáže.

Novinky v medzinárodnej zmluvnej základni SR

V sídle OSN v New Yorku (na snímke, zdroj: Shutterstock) bola 15. decembra 2014 uložená ratifikačná listina Slovenskej republiky

k Medzinárodnému dohovoru o ochrane všetkých osôb pred nedobrovoľným zmiznutím. Dohovor je uceleným univerzálnym medzinárodným právnym nástrojom na ochranu všetkých osôb pred nedobrovoľnými zmiznutiami a bol vypracovaný s úmyslom posilniť medzinárodnú spoluprácu medzi štátmi pri prijímaní účinných opatrení na predchádzanie a trestanie tohto zločinu. Vo svojej preambule odkazuje na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv, Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach a Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach. Slovenská republika, ktorá sa stala v poradí 44 zmluvnou stranou dohovoru, urobila pri ratifikácii vyhlásenia podľa článkov 31 a 32, ktorými uznáva právomoc Výboru pre nedobrovoľné zmiznutia. Pre Slovenskú republiku dohovor nadobudol platnosť 14. januára 2015.

(pk)

Stopy úspešných Slovákov v zahraničí

• Na fotografii spomienka na Čatu 535 Slovákov na námestí Miroslava Ihringa vo Varšave, august 2013.

Zaujímavou súčasťou práce diplomatov počas ich pôsobenia v zahraničí sú kontakty s krajinami. Krajania bývajú často starousedlíkmi, ich predkovia nezriedka prišli do krajiny skôr ako noví diplomati. Predstavujú dlhú, vzácnu historickú pamäť, ktorá nie vždy býva zachytená v písomnostiach. Doma o mnohých významných krajanoch, ktorí pôsobili alebo aj dnes vyvíjajú záslužnú činnosť v danej krajine často ani nevieme, alebo vieme len málo. Preto by diplomati mali podávať pomocnú ruku bádateľom, ktorí objavujú nové mená, rozširujú databázy o nové poznatky a zaplňajú tak biele miesta v poznaní života a aktivít našich rodákov roztrúsených po svete.

V roku 1994 Poliaci oslavovali 50. výročie Varšavského povstania. Bojovala v ňom aj Čata 535 Slovákov, ktorej velil Miroslav Ihring. Uvedená historická skutočnosť bola nielen v Poľsku, ale aj na Slovensku zo známych dôvodov málo známa. Napísal som list prezidentovi Lechovi Walesovi, v ktorom som ho informoval o aktívnom podiele Slovákov v tejto súčasť protifašistického odboja v Poľsku. List veľvyslanca SR vyvolal pohyb v prezidentskej kancelárii i v poľských politických kruhoch. Nasledovali diplomatické vysvetľovania, ktorých hlavným prínosom bolo, že sa nám v Poľsku podarilo zviditeľniť Čatu 535 Slovákov, ktorá sa sformovala v Armii Krajowej v roku 1943. Keďže však 28 Slovákov bolo málo na vytvorenie samostatnej čaty, doplnilo ich 18 Poliakov, 6 Gruzíncov, 3 Maďari, 1 Ukrajinec a 1 Čech. Príslušníci čaty nosili na rukáve pásku so slovenskou trikolórou a slovenským znakom. Tým sa odlišovali od príslušníkov Armie Krajowej. Čata mala unikátnu bojovú zástavu: na jednej strane slovenskú s dvojkrížom v strede poľa a na druhej strane poľskú s orlicou.

Spolok Slovákov v Poľsku vydal publikáciu venovanú Čate 535 Slovákov. Jej žijúcich členov – Poliakov, Slováci už nežili, som prijal na našom veľvyslanectve. Odovzdal som im štátne vyznamenania SR, ktoré im udelil prezident a Miroslavovi Ihringovi in memoriam. Na náš návrh nesie jeho meno malé námestie vo Varšave a dnes sa blízko „Skweru M. Ihringa“ nachádza pomník Čaty 535 Slovákov. Jej hrdinským príslušníkom je venovaná aj expozícia v múzeu Varšavského povstania vo Varšave.

Marián Servátka

Digitálna diplomacia

Jednou z najsledovanejších sociálnych sietí, ktorú využívajú svetoví lídri a diplomati, je Twitter. Slovensko na nej, čo sa týka najvyšších ústavných činiteľov a diplomacie, zastupujú tri aktívne kontá: konto prezidenta SR Andreja Kisku @Andrej_Kiska, konto podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslava Lajčáka @MiroslavLajcak a konto rezortu diplomacie @SlovakiaMFA. Na Twitteri nájdete aj ďalších pravidelne tweetujúcich slovenských diplomatov, napríklad štátneho tajomníka P. Javorčíka @PeterJavorcik, alebo generálneho riaditeľa politickej sekcie Ľubomíra Reháka @RehakLubomir. Len pre zaujímavosť, príspevky konta @SlovakiaMFA mali za posledných 28 marcových dní 41 600 zobrazení. Najväčší záujem bol o stretnutie V4 s nemeckým ministrom zahraničných vecí Frankom Walterom Steinmeierom a o stretnutie ministrov V4 + NB8 vo Vysokých Tatrách.

Slovenský rezort diplomacie aktívne využíva najmä sociálnu sieť Facebook. K samostatnej stránke ministra M. Lajčáka a ministerstva pribudla nedávno aj stránka štátneho tajomníka Petra Javorčíka. Tohto roku sa vďaka pomoci Slováka Martina Králiku z centrály Facebooku podarilo premenovať stránku rezortu diplomacie tak, aby korešpondovala s oficiálnym názvom ministerstva (Facebook totiž stránkam s vyšším počtom fanúšikov neumožňuje viackrát meniť svoj názov).

Na Facebooku komunikujú aj viaceré zastupiteľské úrady a slovenské inštitúty (prepojenia na tieto stránky nájdete na Facebooku MZVaEZ SR). Okrem informácií o vlastných aktivitách a užitočných informácií pre Slovákov v zahraničí na nich nájdete aj rôzne zaujímavosti z krajín pôsobnosti zastupiteľských úradov.

Slovenské puto

Interiér rezortu diplomacie od 18. marca zdobí veľkorozmerný obraz *1150 rokov od príchodu sv. Cyrila a Metoda*, na ktorom jeho autor – insitný umelec Ján Glózik zo srbskej Kovačice – pracoval 15 mesiacov a ktorý daroval Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. „Nech nám všetkým prináša radosť, hrdosť na našu minulosť, na Slovákov vo Vojvodine a na naše vzťahy so Srbskom,“ povedal v príhovore počas odhalenia obrazu minister M. Lajčák, ktorý zároveň ako výraz vďaka za propagáciu slovenského insitného umenia a propagáciu slovenského kultúrneho dedičstva v zahraničí, udelil umelcovi Striebornú plaketu ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. J. Glózik patrí medzi popredných insitných umelcov súčasnosti, má za sebou vyše dve desiatky samostatných výstav a okrem bývalej Juhoslávie vystavoval v Londýne, Paríži, Tel Avive, Washingtone, Švajčiarsku, Českej republike, Maďarsku a Rumunsku. Pre jeho tvorbu sú príznačné obrazy veľkolepých rozmerov s tematikou príchodu Slovákov na Dolnú zem a osídľovania Kovačice.

Zástupcovia úradov priemyselného vlastníctva členských krajín V4 podpísali 26. februára na pôde MZVaEZ SR dohodu o Vyšehradskom patentovom inštitúte, ktorý bude pôsobiť ako mimovládna organizácia s cieľom podporiť inovácie a zvyšovanie konkurencieschopnosti v regióne lepšou a lacnejšou ochranou inovácií z krajín V4. Dohodu podpísali Ľuboš Knoth (predseda Úradu priemyselného vlastníctva SR), Josef Kratochvíl (predseda Úradu priemyselného vlastníctva ČR), Miklós Bendzsel (predseda Maďarského úradu duševného vlastníctva) a Alicja Adamczaková (predsedníčka Poľského patentového úradu). Dohoda znamená, že prihlasovatelia patentov z krajín V4 budú môcť jednoduchšie a lacnejšie chrániť svoje inovácie a ušetriť - očakáva sa zníženie nákladov spojených s poplatkami za patentovú prihlášku o 25 % pre firmy a o 37 % pre fyzické osoby. Uľahčí sa tak prístup k systému a následnému udeľeniu patentu alebo iného druhu ochrany na vynálezy a technické riešenia podľa národnej legislatívy príslušného členského štátu. Vyšehradský patentový inštitút začne pôsobiť ako orgán pre medzinárodnú rešerš a pre medzinárodný predbežný prieskum po jeho vymenovaní Zhromaždením medzinárodnej únie pre patentovú spoluprácu a schválením Valným zhromaždením členských štátov WIPO.

Krajiny Vyšehradskej štvorky budú mať spoločnú platformu pre patenty

Patentový inštitút V4

Tatranský summit

Vpolovici marca sa na Štrbskom plese zišli na dvojdnovom rokovaní ministri zahraničných vecí dvanástich krajín strednej a severnej Európy, aby prediskutovali otázky spojené s energetickou bezpečnosťou, susedskou politikou EÚ, Ukrajinou a bojom proti terorizmu. „Je to najväčšie podujatie slovenského predsedníctva vo Vyšehradskej štvorke, pozvali sme ministrov zahraničných vecí z krajín troch významných regionálnych zoskupení: V4, Nordické rady a Pobaltskej trojky. Mali sme veľmi otvorenú diskusiu, ktorá potvrdila životaschopnosť a efektívnosť tohto jedinečného formátu pre koordináciu postojov krajín združených v troch regionálnych organizáciách,“ konštatoval po skončení schôdzky jej hosťiteľ podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák.

Ministri diskutovali o susedskej politike Európskej únie, najmä o vzťahoch s krajinami Východného partnerstva pred májovým summitom v Rige. Zdôraznili tiež pripravenosť naďalej pomáhať Ukrajine v jej reformnom úsilí a koordinovať túto pomoc tak, aby reformy začali prinášať výsledky čo najskôr a naplnili túžbu ukrajinských občanov po zmene k lepšiemu.

Chvályhodný čin

Takmer 25-tisíc slovenských výrazov a ich preklady do macedónčiny obsahuje prvý Slovensko-macedónsky slovník, ktorý pokrstili začiatkom februára v reprezentačných priestoroch Porta Makedonija v Skopje. Autormi slovníka, ktorého vydanie financovalo Ministerstvo kultúry Macedónska, sú profesor Goce Cvetanovski, profesor Ljupčo Mitrevski a docent Zvonko Taneski. Podujatie sa symbolicky uskutočnilo v roku, v ktorom si pripomínáme 70. výročie kodifikácie spisovnej macedónčiny a 200. výročie narodenia Ľudovíta Štúra.

• SVET A MY - ČASOPIS MINISTERSTVA ZAHRAJNÝCH VECÍ A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY • UZÁVIERKA ČÍSLA: 31.3.2015 • ČLENovia REDAKČNEJ RADY: ZUZANA GAJDACZKOVÁ, LEO HAVLÍČEK, DANA HULKOVÁ, PETER KLANDUCH, JURAJ KLIMENT, LUKÁŠ LOPATNÍK, MARTINA LUKÁČIKOVÁ, LENKA PIFKOVÁ, MARTIN ŠPERKA, IVAN ŠVEDA, MICHAL VANČO • KONTAKTNÉ ÚDAJE: TLAČOVÝ ODBOR MZVaEZ SR, HLBOKÁ CESTA 2, 833 36 BRATISLAVA 37, SLOVENSÁ REPUBLIKA. TELEFÓN: +421 (0)2 5978 3071, E-MAIL: TLAC@MZV.SK • REDAKCIA SI VYHRADZUJE PRÁVO UPRAVOVAŤ PRÍSPEVKY TAK, ABY SA PO REDAKČNÝCH ÚPRAVÁCH NEZMENIL ICH VÝZNAM • NEVÝŽIADANÉ RUKOPISY ANI OBRAZOVÉ MATERIÁLY NEVRACIAME • KOPIROVAŤ, PUBLIKOVAŤ, ELEKTRONICKY ALEBO INAK ROZŠIROVAŤ KTORÚKOLIEK ČASŤ ČASOPISU SVET A MY MOŽNO IBA NA ZÁKLADE PÍSMENÉHO POVOLENIA REDAKCIE • ČASOPIS JE NEPREDAJNÝ.

**MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**